

Retouradres: Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

Stedelijke Adviesgroep RES Amsterdam (SARA)

Per Adres: Natuur en milieufederatie Noord-Holland
Kleine Tocht 4A
1507 CB Zaandam

Datum 19 januari 2023
Behandeld door Ruimte en Duurzaamheid, resamsterdam@amsterdam.nl
Kopie aan
Bijlage(n) Reactie overzicht advies SARA
Onderwerp Advies Stedelijke Adviesgroep RES Amsterdam (SARA) op concept NRD

Geachte leden van de Stedelijke Adviesgroep RES Amsterdam,

Op 15 december 2022 heb ik uw advies op de concept Notitie Reikwijdte & Detailniveau (NRD) in goede orde ontvangen. Ik wil mijn waardering uitspreken voor uw betrokkenheid en het brede en grondige advies dat door leden van de SARA met verschillende perspectieven is samengesteld. Het geeft inzicht in wat binnen de SARA en uw achterban leeft.

In lijn met de werkafspraken tussen gemeente en SARA is afgelopen tijd gewerkt aan het opstellen van een volgende versie van de NRD die ter visie wordt gelegd. Onderdeel van dit proces is het toelichten op welke wijze uw adviezen wel of niet zijn meegenomen. In uw begeleidende brief van 15 december licht u vijf punten van uw advies specifiek uit. Hieronder ga ik daar kort op in. Op alle andere vragen en adviezen is puntsgewijs gereageerd in extra kolommen in uw overzicht. Het overzicht is als bijlage toegevoegd aan deze brief.

1) *"Geef veel duidelijker aan wat is gedaan met de adviezen van de klankbordgroepen en de andere adviezen uit de reflectiefase."*

In de bijlage van deze brief reageer ik puntsgewijs op uw adviezen. Ik heb daar verder invulling aan gegeven door in de bijlage van de NRD te verbijsonderen op welke wijze de expert adviezen, het document 'signalen uit de stad' en de moties zijn verwerkt. In het document 'signalen uit de stad' zijn ook adviezen van klankbordgroepen verwerkt. Bij het opstellen van de NRD zijn alle adviezen bekeken, ook als deze niet één-op-één zijn overgenomen of verbijsonderd zijn.

2) *"Hoe gaat u de maximale capaciteit in de haven voor windmolens bepalen?"*

In de NRD wordt de haven specifiek benoemd in een aparte alinea. De reden dat het havengebied in de NRD een 'status aparte' heeft is juist om te zorgen dat er geen mogelijkheid onbenut wordt

gelaten. De haven is qua aard van het gebied afwijkend van de andere zoekgebieden. Mogelijk kunnen daardoor net andere uitgangspunten (bijv. afwijkende belemmeringen-afstanden) gehanteerd worden om maximale invulling mogelijk te maken.

3) *"Maak de natuur- en landschapscategorieën en andere milieueffecten in en rond de zoekgebieden zichtbaar met recente (digitale) stapelbare detailkaarten."*

Het planMER presenteert de kaarten als onderdeel van een schriftelijke rapportage. Ik zal daarnaast de kaarten uit de Plan MER ook digitaal toegankelijk en stapelbaar maken.

4) *"Brenge de geluidseffecten ook in de Plan MER-fase ruimer dan nu voorgesteld in door de 47-45-42-40-37 dB Lden én 24 uur Lden in kaart te brengen en naast de aantallen voor ernstig gehinderden ook de gehinderden op te nemen in de Plan MER."*

In het planMER wordt aangesloten op het advies van de expertgroep. De expertgroep beveelt een standaardwaarde van 42 dB Lden aan en heeft een geluids-grenswaarde van 45 dB Lden geadviseerd. Ik vind dat de genoemde beoordelingscriteria (aantal objecten binnen 42, 45 en 47 dB Lden en toename van het aantal ernstig gehinderden) voldoende milieu-informatie bieden om een onderbouwde beleidskeuze te maken. Daarnaast zal het MER kaarten bevatten met de geluidscontouren 37, 40, 42, 45 en 47 dB Lden.

5) *"Vraag de onderzoekers om in de Plan MER de onderbouwing van de keuze om te komen tot plussen en minnen per onderwerp zo expliciet en geobjectiveerd als mogelijk inzichtelijk te maken."*

Deze vraag is aan de onderzoekers gesteld. De wijze van beoordeling wordt in het planMER nader uitgewerkt.

Op 26 januari 2023 staat onze afspraak ingepland om het advies en de wijze van verwerking met elkaar te bespreken. Ik kijk uit naar een constructief gesprek en vervolg van onze samenwerking. Tot slot dank ik u nogmaals voor de inzet van u en uw netwerk voor de verduurzaming van onze mooie gemeente!

Met vriendelijke groet,

Zita Pels
Wethouder Duurzaamheid

Van: SARA
Aan: Wethouder Pels,
Betreft: Advies NRD
Datum: 15 december 2022

Beste mevrouw Pels,

Graag biedt de SARA u haar advies aan over de Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor de Plan MER voor de zoekgebieden voor wind in de gemeente Amsterdam. Volgens de SARA is de Concept NRD een goede basis voor het opstellen van de Plan MER. Tegelijk zijn er vanuit de verschillende perspectieven nog een aantal aanvullende vragen gesteld en opmerkingen gemaakt.

Alle leden van de SARA complimenteren de gemeente met de concept NRD. Enkele leden hebben nog een aantal vragen. Een ander deel van de leden heeft nog meerdere vragen of mist nog een aantal punten. Een ander deel van de SARA heeft nog veel opmerkingen en vragen. Alle vragen en opmerkingen tezamen vindt u in de Excel sheet opgenomen in de bijlage. Doordat er verschillende perspectieven bestaan, kan de Excel ook tegenstrijdige opmerkingen bevatten.

De SARA zou het op prijs stellen als de gemeente Amsterdam per vraag/opmerking zou willen reageren. Daarnaast stellen we het op prijs om begin januari 2023 met u en uw deskundigen te overleggen over onze vragen en opmerkingen, voordat de NRD voor inspraak wordt gepubliceerd.

Voordat ons advies wordt gepubliceerd en na ontvangst van uw reactie wil de SARA per onderwerp zichtbaar maken vanuit welke perspectieven of perspectief het punt is ingebracht. U ontvangt hiervoor half januari een nieuwe versie van de Excel.

Naast de lijst van vragen en opmerkingen in de Excel sheet, brengt de SARA de volgende vijf punten in het bijzonder onder uw aandacht:

- 1) We adviseren u veel duidelijker aan te geven wat is gedaan met de adviezen van de klankbordgroepen en de andere adviezen uit de reflectiefase. In de NRD behandelt u wel punt voor punt de rapporten die de gemeente zelf liet opstellen, maar niet expliciet de adviezen en input die een deel van de inwoners tijdens de reflectiefase gaf. Dit zou het werken vanuit twee verschillende films, zoals beschreven in de evaluatie van de participatie in de gemeente Amsterdam, kunnen bevestigen. Een schriftelijk reactie op onze Excel, waar de belangrijkste punten uit de reflectiefase in terug komen, zou dit issue inhoudelijk grotendeels kunnen oplossen.
- 2) Uit de NRD blijkt in de ogen van de SARA niet duidelijk hoe u de maximale capaciteit in de haven voor windmolens gaat bepalen. Doet u dat op basis van het aantal dat het havenbedrijf aangeeft of op basis van een feitelijk belemmeringenonderzoek uitgevoerd voor Bosch en van Rijn? De SARA adviseert u eerst een feitelijk belemmeringenonderzoek uit te voeren en op basis daarvan de maximale capaciteit vast te stellen, en dat vervolgens te vergelijken met het scenario dat door het havenbedrijf wordt vastgesteld (zie ook rij 141 in de Excel sheet).
- 3) De SARA adviseert de gemeente natuur- en landschapscategorieën en andere milieueffecten in en rond de zoekgebieden zichtbaar te maken met recente stapelbare detailkaarten (op vergelijkbare schaal) in het rapport zelf, maar mogelijk ook in de RES-Viewer.

- 4) Binnen een deel van de SARA is er veel discussie over de geluidsnormen en de effecten van windmolengeluid op de gezondheid. De SARA adviseert derhalve om de geluidseffecten ook in de Plan MER-fase ruimer dan nu voorgesteld in kaart te brengen door de 47-45-42-40-37 dB Lden én 24 uur Lden in kaart te brengen en naast de aantallen voor ernstig gehinderden ook de gehinderden op te nemen in de Plan MER.
- 5) Tot slot adviseert de SARA de gemeente Amsterdam de onderzoekers te vragen om in de Plan MER de onderbouwing van de keuze om te komen tot plussen en minnen per onderwerp zo expliciet en geobjectiveerd als mogelijk inzichtelijk te maken.

We vertrouwen erop met dit advies bij te dragen aan een complete NRD en een evenwichtige uitvoering van de Plan MER. Graag zien we uw reactie voor 20 januari 2023 tegemoet.

Met vriendelijke groet,

De leden van de SARA

pagina	paragraaf	onderwerp/zin	vraag/opmerking	overig	Voorgestelde opvolging	Toelichting NRD door gemeente
3	1	management samenvatting	Doel van de NRD en MER is betrokkenen en belanghebbenden te informeren. Kan er een management samenvatting komen? Niet iedere burger is in staat 70 pagina's te lezen.		Geen aanpassing in NRD	Er komt een publiekssamenvatting
3	1.1	bij zoekgebieden lijkt het alsof er al prioritering is gemaakt	Paragraaf 4, startend met "Daarnaast heeft prioritering" is niet correct vanaf "prioriteit is gegeven aan", deze analyse is nl nog niet gemaakt en deze overwegingen zijn nog niet meegenomen in de vaststelling van de 7 zoekgebieden. Een Quick Scan van de gebieden is gemaakt, maar dat heeft nog niet geleid tot uitsluiting van gebieden. Nu <i>alle</i> gebieden (dus ook reserve en extra reserve) meegaan in de Plan MER analyse, is dit zeker van belang te corrigeren. Kunt u dit in tekst verhelderen? "Voorkeurszoekgebieden werden vastgesteld op basis van een quick scan" en PlanMER en afwegingskader moeten verder richting geven aan keuzes, door het inzichtelijk maken van effecten en het stellen van randvoorwaarden en condities waaronder windenergie in Amsterdam kan worden uitgevoerd". Dit staat op pg 10/11 van concept NRD al wel, maar zou ook in aanleiding helder kunnen staan		Gedeeltelijk tekstueel aangepast in NRD	n.v.t.
6	1.3	NIJP en NDSM in het plan MER)	De gebieden 2A NIJP en 2B NDSM zijn al in uitvoering, de project-MER is nagenoeg afgerond. Hoe worden de resultaten uit het project-MER meegenomen in het plan-MER?		Aangepast in NRD	De gebieden Noorder Ijplas en Cornelis Douwesterrein vallen niet onder de zoekgebieden die meegenomen worden in de planMER, omdat hier al een separaat projectMER voor is uitgevoerd. De resultaten van de projectMER worden derhalve niet meegenomen in de planMER. Wel worden de onderzoeksmethodes op elkaar afgestemd.
6	1.3	reikwijdte plan MER	Omgevingswet is uitgesteld		Geen aanpassing in NRD	Nog geen officieel bericht van Rijksoverheid
7	1.4.1	Omgevingswet (naar alle waarschijnlijkheid) per 1 januari 2024	Start Omgevingswet aanpassen.		Geen aanpassing in NRD	Nog geen officieel bericht van Rijksoverheid
8	1.4	Bevoegd gezag:	Het uitgangspunt dat de provincie altijd bevoegd gezag is klopt wellicht niet? Het is mogelijk dat op sommige plaatsen slechts één of twee windturbines worden geplaatst, die alleen of samen onder de 5 MW zijn, dan blijft Amsterdam wel zelf bevoegd gezag?		Geen aanpassing in NRD	In NRD staat aangegeven dat gemeente bevoegd gezag is voor de omgevingsvergunning tot 5 MW en dat provincie bevoegd gezag is bij windparken met een vermogen tussen 5 en 100 MW.
8	1.4	Inleiding, bevoegd gezag, vergunningverlening	Verheldering: Is voor grote wateren i.p.v. de provincie niet het rijk bevoegd gezag qua vergunningverlening?		Aangepast in NRD	Voor de grote wateren, zoals het Marker- en IJmeer is Rijkswaterstaat bevoegd gezag en niet de provincie Noord-Holland.
10	2.2	Het feit dat in het MER...	MER=planMER		Aangepast in NRD	n.v.t.
10	2.2	Zoekgebieden	Kunt u uitputtend onderzoek doen naar mogelijkheden in de Haven? Dit niet beperken tot het vinden van 25 MW uit de RES. Er is extra ruimte nu de regels van de provincie zijn versoepeld, geen lijnopstelling is verplicht en de regel dat voor iedere nieuwe wts er twee moesten vervallen is losgelaten.		Geen aanpassing in NRD	Voor de gehele gemeente Amsterdam wordt een belemmeringsanalyse uitgevoerd, zodat er zeker geen geschikte locaties over het hoofd worden gezien. Daarnaast heeft het Havengebied een afwijkend karakter, waardoor de belemmeringen in het gebied anders zijn dan in de rest van de gemeente. De potentie in het havengebied wordt bepaald aan de hand van maatwerk; de bedrijvigheid kan namelijk onverenigbaar zijn met windturbines, terwijl het aan de andere kant wenselijk is om het havengebied goed te benutten. Dit wordt niet beperkt tot het vinden van 25 MW uit de RES.
10	2.2	Zoekgebieden	Bereken een alternatief scenario waarin in het Havengebied geen rekening gehouden hoeft te worden met (een deel van) de hoogtebeperkingen door Schiphol.		Geen aanpassing in NRD	De bouwhoogtebeperkingen van Schiphol zijn 'harde' belemmeringen. Het uitwerken van een alternatief waarbij de bouwhoogtebeperkingen van Schiphol niet zijn meegenomen geeft geen representatief beeld, gezien de haalbaarheid en uitvoerbaarheid.
10	2.2	Zoekgebieden	Onderzoek naar mogelijkheden in de metropoolregio.		Geen aanpassing in NRD	Voor de gehele gemeente Amsterdam wordt een belemmeringsanalyse uitgevoerd, zodat er zeker geen geschikte locaties over het hoofd worden gezien. Het planMER beperkt zich tot het grondgebied van de gemeente Amsterdam, aangezien de gemeente ook de opsteller is van het Programma en daarmee optreedt als initiatiefnemer voor het planMER.
11	2.2	Hier dient bij de uitwerking van concrete windenergie projecten rekening mee te worden gehouden.	Aangeven dat er voor de concrete gebieden waar turbines worden gedacht een project-MER zal worden opgesteld		Tekstueel aangepast	n.v.t.
11	2.3	ZOEKGEBIEDEN	Het MER vergelijkt de milieueffecten. Graag opsommen welke wel en welke milieueffecten niet worden meegenomen (stikstof, fijnstof, bisfenol, lichthinder voor mens en dier).		Geen aanpassing in NRD	In paragraaf 3.2 van de NRD worden de milieuthema's genoemd die uitgewerkt worden in de planMER.
12	2.4	pag. 12 par 2.4	Verduidelijking: wordt de plan-MER uitgevoerd met het hoogst mogelijke type windturbine binnen de hoogtebeperking van Schiphol om de gevolgen (worst case) te presenteren?		Geen aanpassing in NRD	Het planMER gaat inderdaad uit van het hoogst mogelijke windturbine type binnen de hoogtebeperkingen van Schiphol.

12	2.4	Referentie-windturbintypes, productie	Er ontbreekt welke productie met de verschillende referentie windturbine types mogelijk is	Onderzoek welke productie er met de verschillende referentie windturbine types mogelijk is	Geen aanpassing in NRD	In het planMER wordt per locatiealternatief een inschatting gemaakt van de energieopbrengst en het opbrengstverlies als gevolg van maatregelen. Zie paragraaf 3.11 van de NRD.
13	2.5	referentie WT's	Er is nog weinig ervaring met tiphoogte 240 meter op 350 meter van bewoning, hoe gaat u dit onderzoeken?		Geen aanpassing in NRD	Het MER zal in de vorm van een gevoeligheidsanalyse inzicht bieden in de geluidsbelasting en slagschaduwduur van windturbines van verschillende afmetingen. Ten behoeve van de vergelijking en beoordeling van de onderzoekslocaties rekent het MER met representatieve referentiewindturbintypes, waaronder 240 meter.
13	2.5.1	verblijfsobjecten	Bij verblijfsobjecten wordt nu uitgegaan van de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG). Geplande nieuwbouw, zoals het Strandeiland, is nog niet opgenomen in de BAG maar dient wel in de beoordeling meegenomen te worden		Geen aanpassing in NRD	Voorzienbare ruimtelijke ontwikkelingen worden meegenomen als autonome ontwikkeling. De huidige situatie en de autonome ontwikkelingen tezamen vormen de referentiesituatie, waarvan de milieueffecten in kaart worden gebracht.
14	2.5	Tabel - Activiteiten en alternatieven	NRD stelt al: tiphoogte van 240 meter nog vrijwel niet gezien in Nederland- Kunt u het ruimtelijk effect op Amsterdamse landschappen en stadsgezichten in te schatten?		Geen aanpassing in NRD	Voor het planMER wordt een landschappelijke analyse uitgevoerd, waarin een uitgebreide kwantitatieve beoordeling wordt gedaan. Het ruimtelijke effect van verschillende windturbine typen (en afmetingen) wordt objectief beoordeeld aan de hand van landschappelijke beoordelingscriteria. Zie ook paragraaf 3.9 van de NRD.
14	2.5	referentie WT's	Geluidseffecten / hinder wordt berekend in modellen, niet specifiek gemeten. Hoe verhouden deze twee verschillende methodes zich tot elkaar?		Geen aanpassing in NRD	In het planMER kunnen enkel berekeningen worden uitgevoerd op basis van modellen, gezien de windturbines nog niet gerealiseerd zijn. Het uitvoeren van daadwerkelijke metingen vallen buiten de reikwijdte van een planMER. Het verplicht uitvoeren van geluidsmetingen na realisatie zou een onderwerp kunnen zijn in het PWA.
14	2.5	gevoelige objecten	Waar is de opgenomen 350 meter op gebaseerd rekening houdend met dag, avond en nachtsituaties (en buurgemeenten)? Wij verwijzen naar het voorzorgbeginsel in het expertadvies en aanvullende adviezen irt gezondheid		Geen aanpassing in NRD	De grens van 350 meter is overgenomen uit de RES, die zich op zijn beurt baseert op onderzoek van adviesbureau Antea Group. Zij stellen dat een windturbine binnen deze afstand tot een geluidsgevoelige bestemming onwaarschijnlijk is gezien de daarmee gepaard gaande geluidsbelasting.
14	2.5	gevoelige objecten	onderbouwing "rotor diameter" en werkwijze ontbreekt		Geen aanpassing in NRD	De minimale afstanden van de harde belemmeringen voor windenergie volgen uit wet- en regelgeving. De werkwijze bestaat uit het omtrekken van buffers rondom deze belemmeringen. Tabel 2 in de NRD geeft per belemmering aan wat deze afstand betreft met een nadere toelichting waarop deze afstand gebaseerd is.
15	2.5.2	Uitzondering havengebied Westpoort	Argumentatie mist waarom belemmering anders zijn		Tekstueel aangepast	Kort tekstueel aangepast
16	2.5	belemmeringenanalyse	Graag aangeven welke effecten van windparken op bijvoorbeeld recreatieve functies in beeld worden gebracht (alleen milieu of ook rustverstoring, verharding groen, aantallen bezoekers, ..?)		Geen aanpassing in NRD	In het planMER wordt de ligging ten opzichte van Hoofgroenstructuur en recreatiebestemmingen, zoals (stads)parken, volkstuinen, wandel-, fiets- en gebieden voor waterrecreatie in kaart gebracht. Daarnaast wordt gekeken naar de aantasting van het oppervlak van recreatiegebieden. Ook wordt de slagschaduwduur berekend voor recreatiegebieden. Rustverstoring, verharding groen, aantallen bezoekers vallen buiten het detailniveau van de planMER.
16	2.5	belemmeringenanalyse	Volkstuincomplexen waar overnacht mag worden moeten worden gezien als kwetsbare en geluidgevoelige objecten (Motie Provinciale Staten 5 juli 2021 en in overeenstemming met de algemene voorwaarde door de SARA geformuleerd). Dit betekent dat de volkstuinen ook moeten worden meegenomen in de belemmeringsanalyse (tabel 2) en ook anders moeten worden meegenomen in de beoordeling; zeker ook in de tabel 5 op pagina 24		Geen aanpassing in NRD	Het effect op volkstuinen wordt in kaart gebracht. Hierbij wordt o.a. inzicht geboden in geluidsbelasting en slagschaduwduur. Zie ook hoofdstuk 3.3 en 3.4 van de NRD. De belemmeringenanalyse kijkt enkel naar wettelijke beperkingen en volkstuincomplexen vallen daarbij niet onder gevoelige objecten. In het PWA kan mogelijk nadere invulling gegeven worden aan de genoemde motie door gebieden in de omgeving van volkstuincomplexen uit te sluiten, maar dat gebeurt pas na de effectbeoordeling, en niet op voorhand bij de belemmeringenanalyse.
16	2.6	locatiealternatieven	volkstuinders worden behandeld net als andere inwoners, dus hun objecten ook (advies SARA).		Geen aanpassing in NRD	Het effect op volkstuinen wordt in kaart gebracht. Hierbij wordt o.a. inzicht geboden in geluidsbelasting en slagschaduwduur. Zie ook hoofdstuk 3.3 en 3.4 van de NRD.

16	2.6.1	<p>In de omgevingsvisie Weesp 2050 (vastgesteld 14 oktober 2021) heeft de toenmalige gemeenteraad uitgesproken dat zij geen windturbines in Weesp wil. De locaties zijn ook niet opgenomen in de RES 1.0 NHZ en vallen daarmee buiten provinciaal beleid (waarin de RES'en leidend zijn gemaakt). De milieueffecten van windturbines in dit deel van de gemeente Amsterdam worden daarom niet inzichtelijk gemaakt.</p>	<p>Blijft Weesp uitgesloten ook bij nieuwe zoekgebieden? Dit is strijdig met het intro in 2.5 Mogelijke locaties in Weesp moeten wel worden meegenomen voor het totale overzicht voor Amsterdam. Het punt gaat om het totaal overzicht in de NRD. Daar staat dat de belemmeringsanalyse wordt uitgevoerd om tevens andere locaties in beeld te brengen die uit milieutechnisch oogpunt ook moeten worden meegenomen in het milieuonderzoek.</p>	Geen aanpassing in NRD	<p>De belemmeringenanalyse beslaat het gehele grondgebied van de gemeente Amsterdam, dus ook de voormalige gemeente Weesp. Mogelijke locaties in gemeente Weesp worden wel in kaart gebracht, maar de milieueffecten van windturbines in dit deel worden niet in kaart gebracht. Dit is een bestuurlijke afspraak.</p>
16	2.6.2	<p>N.B. Een aantal bestemmingen is niet meegenomen in de belemmeringenanalyse, omdat er geen wettelijke strijdigheid geldt. Denk bijvoorbeeld aan sportvelden en volkstuinencomplexen. De indicatieve opstellingen die in het MER geformuleerd worden zullen wel met deze zaken rekening houden, zodat geen indicatieve opstellingen onderzocht worden die niet realiseerbaar zijn. Daarnaast worden de effecten van windparken op (bijvoorbeeld) recreatieve functies in beeld gebracht. Zie ook de beoordelingscriteria in Hoofdstuk 3.</p>	MER=planMER; Beoordeel ook de effecten op sportvelden en de volkstuincomplexen	Geen aanpassing in NRD	<p>Het effect op volkstuinen wordt in kaart gebracht. Hierbij wordt o.a. inzicht geboden in geluidsbelasting en slagschaduwduur. Zie ook hoofdstuk 3.3 en 3.4 van de NRD. Daarnaast is er ook aandacht voor de ligging van windturbines ten opzichte van sportvelden. Daarbij dient wel opgemerkt te worden dat windturbines de gebruiksfunctie van dergelijke gebieden niet beïnvloeden.</p>
16	2.6.2	<p>N.B. Een aantal bestemmingen is niet meegenomen in de belemmeringenanalyse, omdat er geen wettelijke strijdigheid geldt. Denk bijvoorbeeld aan sportvelden en volkstuinencomplexen. De indicatieve opstellingen die in het MER geformuleerd worden zullen wel met deze zaken rekening houden, zodat geen indicatieve opstellingen onderzocht worden die niet realiseerbaar zijn. Daarnaast worden de effecten van windparken op (bijvoorbeeld) recreatieve functies in beeld gebracht. Zie ook de beoordelingscriteria in Hoofdstuk 3.</p>	SARA heeft als voorwaarde geformuleerd dat de effecten op volkstuinen op een gelijkwaardige manier moeten worden gewogen als voor woningen.	Geen aanpassing in NRD	<p>Het effect op volkstuinen wordt in kaart gebracht. Hierbij wordt o.a. inzicht geboden in geluidsbelasting en slagschaduwduur. Zie ook hoofdstuk 3.3 en 3.4 van de NRD.</p>

17	2.8	Ten behoeve van het 'Optimalisatiealternatief Natuur' ...	Het is voor de vergelijking tussen gebieden ook relevant om te onderzoeken welke plekken zich meer of minder lenen voor mitigatiemaatregelen en compensatiemaatregelen op het vlak van landschap, natuur en ecologie. Kan daarvan op hoofdlijnen een inschatting gegeven worden?	Geen aanpassing in NRD	In het MER wordt met behulp van de twee Optimalisatiealternatieven onderzocht of eventuele milieuknelpunten op het gebied van geluid en ecologie oplosbaar zijn met mitigerende maatregelen, waar mogelijk worden hierbij aanbevelingen gedaan voor onderzoek bij nadere planuitwerking. Mitigerende maatregelen voor andere milieuaspecten worden niet meegenomen in het planMER. Binnen de optimalisatiealternatieven compensatiemaatregelen vallen buiten de reikwijdte en het detailniveau van een planMER, maar kunnen worden meegenomen bij het projectMER van concrete windenergieprojecten.
17	2.8	optimalisatiealternatieven	niet genoemd wordt het maken en publiceren van een overzicht van gezondheidseffecten	Geen aanpassing in NRD	De locatiealternatieven in deze twee optimalisatiealternatieven worden beoordeeld op alle milieuthema's. Gezondheidseffecten worden in kaart gebracht volgens beoordelingscriteria gegeven in paragraaf 3.3.4 van de NRD. Het thema gezondheid komt daarnaast aan uitgebreid aan bod in Optimalisatiealternatief Gezondheid.
17	2.8	optimalisatiealternatieven	Verheldering: Deze term is wellicht gebruikelijk in plan MERs. Maar het gebruik is verwarrend als alle zoekgebieden worden onderzocht, en dat "basis alternatief" vormt, en de rest op basis van alleen enkele normen "optimalisatie" wordt genoemd. Is optimalisatie niet daar inzetten waar minst effect te verwachten is? Mogelijk een verwarring rond de term? Omdat lezen van rapport ook door Raad en belanghebbenden belangrijk is: dank voor opheldering dat "binnen deze alternatieven nog (on)geschikte en (minder) optimale plekken moeten worden bepaald"	Verhelderd in publiekssamenvatting	
17	2.8	optimalisatiealternatieven	Correctie: Er dient niet alleen naar cumulatie-effecten vanwege andere windparken gekeken te worden maar ook naar cumulatie-effecten vanwege andere plannen en projecten: woningbouw, andere verstedelijking, aanleg energie-infrastructuur, voorzieningen vaarrecreatie/havens etc. Art. 6 lid 3 Habitatrichtlijn vereist dat niet alleen naar de cumulatie- gekeken moet worden maar ook naar mogelijke combinatie-effecten	Geen aanpassing in NRD	Voor wat betreft cumulatie-effecten hoeft er enkel rekening te worden gehouden met projecten waarvoor een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming is afgegeven en die nog niet (volledig) zijn gerealiseerd. Zie uitspraak Afdeling Raad van State: ECLI:NL:RVS:2014:1312. Dit geldt alleen voor projecten met eenzelfde soort effect op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen waar windturbines effecten op hebben. Cumulatie-effecten van andere projecten/plannen dan windturbines hoeven derhalve niet te worden meegenomen.
17	2.8	Optimalisatie alternatief gezondheid	Verzoek meerdere contouren (35-37- 40-42-45-47 dB) zichtbaar te maken om een genuanceerd beeld te krijgen. Het effect hiervan op ernstige hinder en hinder weer tegen en naast een Lden, ook voor 24 uur.	Geen aanpassing in NRD	In het planMER wordt aangesloten op het advies van de expertgroep. De expertgroep beveelt een streefwaarde van 42 dB Lden aan en heeft een geluids-grenswaarde van 45 dB Lden geadviseerd.
17	2.8	Optimalisatie alternatieven en ad 3.3.1. Toetsingskader	Bij 2.8 en 3.3.1 een belangrijke opmerking uit het expertrapport niet benoemd. De experts schrijven namelijk op pagina 24 "Om de gezondheidseffecten in de stad maximaal te beperken adviseert de expertgroep bij de afweging van locaties voor de plaatsing van windturbines uit te gaan van een standaardwaarde van 42 dB Lden. Bij plaatsing van windturbines boven deze standaardwaarde dient de gemeente dat te motiveren vanuit een ruimtelijke afweging van relevante maatschappelijke factoren." en herhalen dit op pagina 38: "Nabij wijken met grote bevolkingsconcentraties geeft de expertgroep in overweging om vast te houden aan de standaardwaarde zodat het aantal ernstig gehinderden verder beperkt blijft". Als er dan al met een Lden norm zou worden gewerkt, dan zou het de 42 dB Lden moeten zijn zoals het expertrapport stelt voor grote bevolkingsconcentraties i.p.v. overall uit te gaan van de 45 dB Lden. Kunt u de contouren van 35, 37, 40, 42 ,45, 47 Lden in beeld brengen en de effecten hiervan wat betreft hinder, ernstige hinder en hoeveelheid inwoners blootgesteld?	Tekstueel aangepast	In het optimalisatiealternatief gezondheid zal ook per zoekgebied worden onderzocht in hoeverre voldoen aan de standaardwaarde van 42 dB Lden tot de mogelijkheden behoort.
18	2.9.2	Stadsontwikkelingen	Beoordeel ook de effecten op toekomstig te ontwikkelen sportvelden en de volkstuincomplexen	Tekstueel aangepast	Toekomstig te ontwikkelen sportvelden en volkstuincomplexen worden meegenomen in de effectbeoordeling, hetzij als autonome ontwikkeling (indien de ontwikkeling reeds bestemd en/of vergund is), hetzij als stadsontwikkeling. Stadsontwikkelingen worden gekoppeld aan de Omgevingsvisie Amsterdam 2050.
18	2.9	referentiesituatie	onbenoemd is of woningbouwprogramma's van Amsterdam en omliggende gemeenten worden meegenomen	Aangepast in NRD	Tekstueel aangepast in 2.9.1 en 2.9.2
18	2.9.1	Autonome ontwikkelingen	Correctie: Ook autonome ontwikkelingen dienen te worden meegenomen in de cumulatie/combinatietoets Natura2000	Geen aanpassing in NRD	In het planMER worden de milieueffecten onderzocht ten opzichte van de referentiesituatie. De referentiesituatie wordt gevormd door de huidige situatie inclusief autonome ontwikkelingen. Ecologische effecten op beschermde gebieden worden dus ook beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie, waarbij de autonome ontwikkelingen worden meegenomen.
19	3.2.1	effectbeoordeling	In geval van het zetten van plussen en minnen is het van belang een toetsbaar wegingskader te hebben en dus te verwijzen naar het nog ontbrekend afwegingskader	Geen aanpassing in NRD	De wijze van beoordeling wordt in het planMER nader uitgewerkt.

19	3.3	Leefomgeving: Geluid & gezondheid	trillingen vs geluid	Geen aanpassing in NRD	Ter kennisname
20	3.2.2	verlichting	Correctie: Het onderdeel verlichting is wel degelijk van belang in verband met effecten op natuur (vogels, vleermuizen en andere fauna), landschap en landschapsbeleving	Geen aanpassing in NRD	Lichthinder vormt een beoordelingscriterium in het planMER voor het aspect landschap (zie paragraaf 3.9). Het onderzoeken van effecten op specifieke soorten past niet bij het detailniveau van dit planMER, maar is wel iets dat bij vervolgonderzoek aan bod kan komen.
20	3.2.2	niet beschouwde aspecten	In deze sectie wordt gemeld dat het effect van windturbines op fijnstofconcentraties buiten beschouwing wordt gelaten omdat dit effect verwaarloosbaar zou zijn. Het punt is niet dat windturbines fijnstof produceren, maar de verspreiding van fijnstof van wegverkeer door de “wake” achter windturbines. De wake achter windturbines is, vanwege rendementsverlies, een belangrijk onderwerp van onderzoek vanuit de windindustrie zelf. De theoretische vertaalslag van de bestaande kennis naar de invloed van de turbulentie op verspreiding van aanwezig fijnstof zou daarom wel beschouwd moeten worden, aangezien Amsterdammers in de buurt van snelwegen al blootgesteld worden aan hogere fijnstofconcentraties (wat het geval is in Amsterdam door o.a. de Ring A10) en de Amsterdamse luchtkwaliteit al de slechtste van Nederland is.	Geen aanpassing in NRD	De stelling uit de NRD dat windturbines een verwaarloos effect hebben op fijnstofconcentraties heeft ook betrekking op de invloed van windturbines op (verspreiding van) fijnstof, bijvoorbeeld van wegverkeer of uit schoorstenen.
20	3.3.1	toetsingskader	gewacht wordt op de rijksnormen?	Geen aanpassing in NRD	Er wordt niet gewacht op de landelijke normen. De gemeente houdt de ontwikkelingen rondom de landelijke milieunormen nauwgezet bij. Lokale normen kunnen een plek krijgen in het PWA. De wijze waarop de normen anticiperen op nieuwe landelijke normen is in deze fase nog onduidelijk. Ten tijde van publicatie van het PWA zal er meer informatie zijn over nieuwe landelijke normen.
21	3.3.1	De expertgroep beveelt een streefwaarde van 42 dB Lden aan en heeft een geluidsgrenswaarde van 45 dB Lden geadviseerd. Het advies van de expertgroep is bedoeld voor de tijdelijke situatie dat er geen algemene landelijke milieunormen voor nieuwe windturbineparken van toepassing zijn.	In 2023 zal het rijk met een aangepaste norm komen als gevolg van het Nevele arrest. Hoe wordt daar rekening mee gehouden?	Geen aanpassing in NRD	Eind 2022 of begin 2023 worden het landelijke planMER en de concept nieuwe regels verwacht. Deze informatie zal worden meegenomen in het MER voor het PWA en biedt de benodigde informatie voor de onderbouwing van gemeentelijke normen, voor als nieuwe rijksnormen nog niet in werking zijn getreden op het moment dat het programma wordt vastgesteld en/of de gemeente strengere normen wil hanteren.
21	3.3.1	geluid	Wordt bij de toetsing rekening gehouden met de toepassing van windsnelheids-afhankelijke regelingen of andere geluidmitigerende maatregelen?	Geen aanpassing in NRD	Ten behoeve van het Optimalisatiealternatief gezondheid worden ook geluidmitigerende maatregelen beschouwd.
21	3.3.2	nb gerelateerd aan 42 45 maar twijfels WHO BR? Meten! relatieAlgemeen - berekening (ernstig) gehinderden	Het expertrapport gebruikt het blootstellings-response model uit TNO onderzoek uit 2009 voor de berekeningen van de aantallen (ernstig) gehinderden. Het WHO-rapport uit 2018 (waarnaar het Expertrapport en dus ook deze NRD verwijzen) is echter zeer kritisch over de bewijskracht van dit onderzoek (zie hieronder) in de geluidsrange waarover hier wordt gesproken. Gesteld wordt bovendien ook, dat voor de berekeningen van aantallen (zwaar) gehinderden moet worden uitgegaan van hinder buitenshuis – en dus niet binnenshuis zoals in de op p. 22 aangehaalde tabel gebeurt. Dan over het TNO-onderzoek uit 2009 zelf: dit onderzoek is een samenvoeging van 1 Nederlands (2008) en 2 Zweedse onderzoeken (2000, 2005) met kleinere windturbines (31-80m ashoogte), in landelijke setting en niet altijd vlak. TNO voegt deze drie onderzoeken samen tot een model om Lden te berekenen. De grafiek hiernaast laat de grote mate van spreiding zien tussen de 2 Zweedse, het Nederlandse en een Japans onderzoek. Maar de onderzoeken verschillen veel van elkaar en hebben lagere windturbines en een andere omgeving en hebben dus verschillende resultaten. Zie grafiek. Het WHO-rapport uit 2018 noemt deze zéér uiteenlopende onderzoeksbevindingen en spreekt om deze reden van een in dit onderzoek niet aangetoonde relatie tussen geluid en aantallen (zwaar)gehinderden tussen 42,5 en 47,4 Lden. De Blootstellings-Respons relatie die hiervan is afgeleid voor het berekenen van het aantal (ernstig) gehinderden buitenshuis kan daarom niet gebruikt worden voor Amsterdam, de NRD en de planMER.	Geen aanpassing in NRD	De dosis-effectrelatie die de gemeente voornemens is om in het planMER te gebruiken is inderdaad op basis van het Nederlandse onderzoek uit 2008. Deze zelfde dosis-effectrelatie is door de WHO gebruikt om te komen tot een advieswaarde van 45 dB Lden. Hoewel verschillende onderzoeken tot verschillende dosis-effectrelaties kunnen komen is de trend (logischerwijs) hetzelfde: hoe meer geluid, des te meer hinder. Daarmee is een dosis-effectrelatie een nuttig instrument om verschillende zoekgebieden binnen de gemeente Amsterdam met elkaar te vergelijken.

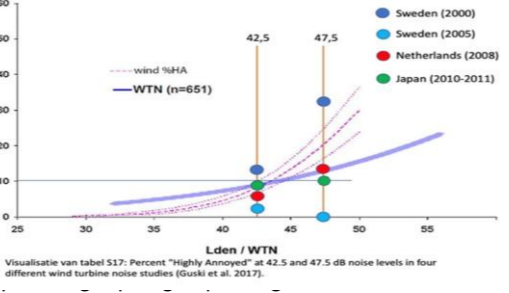
21	3.3.2.	Leefomgeving: Geluid & gezondheid	<p>Specificeer de methodiek van de gezondheidseffectscreening (GES). Dit is onbekend, waardoor wij hier nu geen advies over kunnen geven.</p>	Geen aanpassing in NRD	Tabel 4 van de NRD gaat in op de totstandkoming van de GES-scores. De cumulatieve geluidsbelasting (dB Lden) wordt in de tabel uiteengezet tegen het verwachte percentage aantal gehinderden. Op basis van de curve wordt de GES-score bepaald. De scores lopen van GES-0 (zeer goed) tot GES-8 (zeer onvoldoende).
22	3.3.2	grafiek	<p>wordt rekening gehouden met gewijzigde stijg- en landingsroutes Schiphol bij de luchtruim herziening?</p>	Tekstueel aangepast	Indien geluids informatie over de nieuwe routes bekend is wordt deze meegenomen in het planMER.
22	3.3.2	rekenregels	<p>De NRD refereert op pagina 22 aan het “Reken- en meetvoorschrift Windturbines”. https://mp.nl/sites/default/files/2019-08/reken%20en%20meetvoorschrift%20windturbines_0.pdf Deze rekenregels horen bij het Activiteitenbesluit dat door de Raad van State buiten werking is gesteld en zou dus niet mogen worden gebruikt voor deze NRD.</p> <p>De NRD komt in 3.3.2 nog met een dosis-response model in Figuur 4 voor een percentage ernstig gehinderden binnenshuis – terwijl het expertrapport het over buitenshuis heeft. Dit is appels met peren vergelijken.</p> <p>Daarnaast gaat dit blootstellings-response model in Figuur 4 terug op hetzelfde TNO onderzoek dat we hierboven al aanhaalden en dat niet gebruikt kan worden voor Amsterdam.</p> <p>De NRD maakt hier overigens - naast wat genoemd werd - een derde fout in de voorgestelde wijze van berekenen van aantallen (zwaar)gehinderden: de % in de TNO-studie uit 2009 zijn gevonden met andere rekenregels die in het genoemde Reken- en meetvoorschrift. In het MER-onderzoek moet dus worden gekozen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ofwel er wordt gerekend met de % (zwaar)gehinderden uit TNO (2009), maar dan dienen bij de vaststelling van geluidscontouren ook de rekenregels worden gevolgd die in dát onderzoek werden aangehouden - ofwel er wordt gerekend volgens het Reken- en meetvoorschrift, maar dan dient bij de berekening van aantallen (zwaar)gehinderden worden uitgegaan van een onderzoek waarin geluidscontouren met diezelfde rekenregels zijn bepaald. Voor zover wij weten is zulk onderzoek niet beschikbaar. 	Tekstueel aangepast	<p>Alleen de windturbinebepalingen in het Activiteitenbesluit zijn buiten werking gesteld. Het reken- en meetvoorschrift is nog steeds van kracht (net als de windturbinebepalingen voor windprojecten van 1 of 2 windturbines). De rekenregels voor de cumulatie van windturbinegeluid zijn opgenomen in de Activiteitenregeling milieubeheer en worden voor deze planMER niet ter discussie gesteld.</p> <p>Het toepassen van een andere rekenwijze zou mogelijk (licht) andere resultaten kunnen geven, maar dat zal niet leiden tot een ander inzicht bij het vergelijken van de zoekgebieden. Het detailniveau van deze vraag past niet bij het abstractieniveau van een gemeentebreed planMER.</p>
22	3.3.2	Gezondheids Effect Screening (GES) en de cumulatieve geluidsbelasting	<p>Ad 3.3.2 Gezondheids Effects Screening (GES) en de cumulatieve geluidsbelasting</p> <p>De GGD GHOR had sinds 2002 een 'tool' voor de zogenaamde GES. GGD GHOR (Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio) is echter nu van mening dat het instrument GES niet meer voldoet en heeft het instrument teruggetrokken (https://www.gezondeleefomgeving.nl/instrument/GES), omdat de toepassing om drie redenen achterhaald is:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het sluit niet aan bij de verbrede invulling die GGD'en aan een gezonde leefomgeving geven . - de inhoud van de GES komt op een aantal thema's niet meer overeen met de GGD richtlijnen - ook blijkt de GES vaak op een onjuiste manier te worden toegepast in projecten. <p>De NRD noemt in 3.3.2 een GES, maar beschrijft niet hoe deze tot stand komt, geeft geen referentie aan en maakt daarom niet duidelijk waarom toepassing in dit geval verantwoord is.</p> <p>Wel staat er dat het een berekende cumulatieve geluidsbelasting weergeeft die dan een bepaald percentage ernstig gehinderden geeft. Hoe de cumulatie wordt berekend, hoe het percentage ernstig gehinderden wordt berekend en hoe/wanneer een GES score wordt toegekend wordt allemaal niet beschreven. Hier wordt de indruk gewekt van een wetenschappelijk onderbouwde aanpak, met een dosis (Lden) – effect (ernstig gehinderd) model, maar daar is hier geen sprake van.</p> <p>Wij adviseren dat de cumulatieve geluidsbelasting meegenomen wordt, maar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de uitgangspunten voor de berekening voor ernstig gehinderden door windturbinegeluid kloppen niet; - de uitgangspunten voor de berekeningen van ernstig gehinderden voor de cumulatie zijn niet beschreven - de GES scores zijn niet onderbouwd beschreven - er wordt alleen gekeken naar “ernstig gehinderd” en niet ook naar “gehinderd” - alles gaat op basis van – zoals hierboven aangeduid - aanvechtbare berekeningen. De cumulatieve geluidsbelasting zou in ieder geval nu al moeten worden gemeten voordat windturbines geplaatst worden. Die kan dan al vergeleken worden met de berekening voor een eerst indicatie van berekend vs gemeten in de situatie zonder windturbines. 	Geen aanpassing in NRD	<p>Het in beeld brengen van de gezondheidseffecten door geluid verloopt niet via de GES-methode (die door de GGD'en niet meer wordt ondersteund). Maar volgens de stappen en indicatoren die in paragraaf 3.3 Geluid en gezondheid beschreven staan. Wel wordt voor 1 beoordelingscriterium (cumulatie geluidsbelasting) gebruik gemaakt van een GES-score met kleurcodering. Dit criterium toont het 'aantal woningen waar de GES-score als gevolg van de plaatsing van windturbines stijgt naar >6'. Hier kan (cf. tabel 4 van de NRD) ook worden gelezen: 'aantal woningen waar de cumulatieve geluidsbelasting stijgt naar meer dan 67 dB Lden door toevoeging van windturbines'. De rekenregels voor de cumulatie van windturbinegeluid zijn opgenomen in de Activiteitenregeling milieubeheer en worden voor deze planMER niet ter discussie gesteld.</p> <p>De gemeente stelt zich op het standpunt dat een berekening van het aantal omwonenden in samenhang met het verwachte aantal ernstig gehinderden voldoende milieuinformatie oplevert om een goede beleidskeuze te maken.</p>

23	3.3.2	woningen, ernstig gehinderden, gehinderden	Allereerst wordt in de NRD voorgesteld om alleen het percentage en aantal “ernstig gehinderden” te berekenen. Het aantal “gehinderden” wordt niet berekend. Wij adviseren om zowel de aantallen als percentages “ernstig gehinderd” als “gehinderd” te laten zien, in combinatie met het aantal woningen. Niet bij de ene evaluatie plek alleen woningen, op een andere plek alleen ernstig gehinderden, maar altijd woningen EN ernstig gehinderden EN gehinderden. Daarnaast moeten ook volkstuinders worden meegenomen als (ernstig) gehinderden zoals omschreven in de motie Vink en de voorwaarden van de SARA.	Geen aanpassing in NRD	Zowel het aantal als het percentage ernstig gehinderden wordt in kaart gebracht. De (geluid- en slagschaduw)effecten op o.a. volkstuinen worden inzichtelijk gemaakt (paragraaf 3.3.4 en 3.4.2). De impact op de 'groene beleving' is te subjectief om een plaats te kunnen krijgen in een planMER.
23	3.3.3	nav stiltegebieden	Vraag: Zijn er ook gebieden die niet per se zijn aangewezen als stiltegebied maar waar stilte/rust wel een beschermde kernkwaliteit is of anderszins een kwaliteit is om rekening mee te houden?	Geen aanpassing in NRD	Indien de kernkwaliteit stilte/rust niet is vastgelegd in vastgestelde stiltegebieden is het te subjectief om rekening mee te houden in het planMER.
23	3.3.4	beoordelingscriterium, dubbel	Bij 47 dB staat dat het de norm is voor 1 - 2 Windturbines. Wat is de waarde en reden van het vermelden (en gebruiken?) van deze achterhaalde norm? Het Expertgroep-advies, hoe wankel ook, spreekt van een grenswaarde van 45 dB.	Geen aanpassing in NRD	Dit is de landelijk geldende norm cf. het Activiteitenbesluit milieubeheer.
23	3.3.4	beoordelingscriterium, dubbel	Daarnaast bestaat ook de vraag waarom de 42 Lden-norm niet ook geldt voor alleenstaande windmolens, kunt u deze keuze toelichten?	Geen aanpassing in NRD	Op dit moment is er geen landelijke geluidsnorm voor windparken van tenminste 3 windturbines. Voor windparken van 1 of 2 windturbines gelden nog steeds de 47 dB Lden en 41 dB Lnight uit het Activiteitenbesluit. De gemeente kan er voor kiezen om (onderbouwd) strengere normen voor te schrijven. Het planMER kan helpen bij de benodigde onderbouwing.
23	3.3.4	effectbeoordeling	svp specificatie meenemen	Geen aanpassing in NRD	Onduidelijk om welke specificatie wordt gevraagd.
24	3.3.4	Leefomgeving: Geluid & gezondheid	Aan het beoordelingscriteria geluid: 40 dB Lden toevoegen; het RIVM adviseerde uit gezondheidsoverweging in 2009 een lagere voorkeurswaarde van 40 dB Lden en een maximale waarde van 45 dB Lden. Lijkt verstandig om ook de 40 dB mee te nemen in de analyse, zodat daar in ieder geval zicht op de effecten is.	Geen aanpassing in NRD	De hinder bij een geluidsbelasting van 40 dB Lden is dermate gering dat het niet doelmatig is om hier in het planMER onderzoek naar te doen.
24	3.3.4	Leefomgeving: Geluid & gezondheid	Aan het beoordelingscriteria geluid: De geluidscontouren per 1 dB stijging inzichtelijk maken, binnen de scope met stappen van van 37, 40, 42, 45 en 47dB Lden.	Tekstueel aangepast	In het planMER wordt aangesloten op het advies van de expertgroep. De expertgroep beveelt een standaardwaarde van 42 dB Lden aan en heeft een geluids-grenswaarde van 45 dB Lden geadviseerd. De gemeente stelt zich op het standpunt dat de genoemde beoordelingscriteria (aantal objecten binnen 42, 45 en 47 dB Lden) voldoende milieu-informatie bieden om een onderbouwde beleidskeuze te maken. Wel zal het MER kaarten bevatten met de geluidscontouren 37, 40, 42, 45 en 47 dB Lden.
24	3.3.4	Leefomgeving: Geluid & gezondheid	Bij de beoordelingscriteria geluid en gezondheid zowel de aantallen als percentages ernstig gehinderden en gehinderden tonen.	Aangepast in NRD	n.v.t.
24	3.3.4	gevoelige objecten	Volkstuincomplexen waar overnacht mag worden moeten worden gezien als kwetsbare (en geluidgevoelige) objecten (Motie Provinciale Staten 5 juli 2021)! Daarnaast/daarover heeft de SARA ook een aantal voorwaarden meegegeven aan de wethouder, waarin onder andere wordt gesteld dat bewoners van volkstuinen gelijk gesteld moeten worden aan inwoners van Amsterdam.	ook op andere pagina's v.a. pag. 14 Geen aanpassing in NRD	Het effect op volkstuinen wordt in kaart gebracht. Hierbij wordt o.a. inzicht geboden in geluidsbelasting en slagschaduwduur. Zie ook hoofdstuk 3.3 en 3.4 van de NRD. De belemmeringenanalyse kijkt enkel naar wettelijke beperkingen en volkstuincomplexen vallen daarbij niet onder gevoelige objecten. In het PWA kan mogelijk nadere invulling gegeven worden aan de genoemde motie door gebieden in de omgeving van volkstuincomplexen uit te sluiten, maar dat gebeurt pas na de effectbeoordeling, en niet op voorhand bij de belemmeringenanalyse.
24	3.3.4	beoordelingscriterium	ook nog te bouwen woningen (ook buiten Amsterdam) worden niet benoemd	Geen aanpassing in NRD	Voorzienbare ruimtelijke ontwikkelingen, zowel binnen als nabij Amsterdam, worden meegenomen als autonome ontwikkeling. De huidige situatie en de autonome ontwikkelingen tezamen vormen de referentiesituatie, waarvan de milieueffecten in kaart worden gebracht.
24	3.3.4.	Leefomgeving: Geluid & gezondheid	Neem bij de effecten van de gezondheid de metingen buitenshuis mee.	Geen aanpassing in NRD	In het kader van de planMER worden geen metingen buitenshuis uitgevoerd. De keuze voor het uitvoeren van metingen (monitoring) en de wijze waarop dit eventueel wordt uitgevoerd, zal in het PWA worden toegelicht.
24	3.3.5.	Leefomgeving: Geluid & gezondheid	Specificeren op welke manier	Geen aanpassing in NRD	Onduidelijk om welke specificatie wordt gevraagd

25	3.3.5	laag frequent geluid	<p>Het expertrapport adviseert (pagina 25) om voor laagfrequent geluid een norm zoals in Denemarken te gebruiken “Voor laagfrequent geluid een aparte norm te hanteren vergelijkbaar met die in Denemarken”. Dit lijkt ons vanuit het voorzorgsprincipe verstandig en moet dus in de NRD en planMER al bekeken worden – niet pas in een projectMER. Laag Frequent Geluid (LFG) wordt namelijk niet goed meegenomen binnen de Lden systematiek, maar LFG heeft wel gezondheidseffecten</p> <p>Het NRD gaat hier echter totaal aan voorbij. De NRD valt terug op het achterhaalde RIVM rapport uit 2020; reduceert de gezondheidseffecten van laagfrequent tot hinder en beschrijft niets anders te doen m.b.t. laagfrequent geluid dan “Gegeven de uitkomsten van deze recente onderzoeken wordt laagfrequent geluid niet kwantitatief meegenomen in de effectbeoordeling van de locatiealternatieven. Wel zal het geluidsrapport een representatieve berekening bevatten waarin voor de Amsterdamse situatie wordt berekend welke laagfrequente immissie optreedt bij verschillende Lden-belastingen (bv. 42, 45 en 47 dB Lden) op een voorbeeld-woning.”</p> <p>Deze geplande berekening (dus geen metingen), op basis van Lden (wat geen goede maat is voor windturbine geluid), voor een voorbeeld-woning (die niet verder gedefinieerd is – wat is een Amsterdamse voorbeeldwoning?) is niet onderbouwd en niet acceptabel. Een aparte norm zoals de Deense zou moeten worden gebruikt (Danish Regulation of Low Frequency Noise from Wind Turbines https://journals.sagepub.com/doi/10.1260/0263-0923.31.4.239) zoals bepleit in het expertrapport. Wij adviseren dus om inzichtelijk te maken wat deze Deense norm betekent voor de Amsterdamse zoekgebieden.</p>	Geen aanpassing in NRD	<p>Het planMER maakt op basis van een representatieve voorbeeldberekening inzichtelijk welke geluidsbelasting van windturbines leidt tot welke laagfrequente geluidsniveaus. Omdat laagfrequent geluid bij toepassing van een strenge norm (van ca. 45 dB Lden) geen significante effecten veroorzaakt wordt dit thema niet als beoordelingscriterium meegenomen. Eventueel kan de laagfrequente immissie wel voor concrete projecten inzichtelijk worden gemaakt (projectMER).</p> <p>Het eventueel stellen van een specifieke norm voor laagfrequent geluid past niet bij het planMER (waarin de effecten beschreven worden), maar kan wel een plaats vinden in het PWA.</p>
25	3.3.5	laag frequent geluid	Kunt u ook de effecten van tonaal geluid onderzoeken in de Plan MER?	Geen aanpassing in NRD	Moderne windturbines produceren geen tonaal geluid, tenzij er een technisch mankement optreedt, waar in de planMER-fase geen rekening mee gehouden kan worden. Het hinderlijke karakter van windturbinegeluid is reeds meegenomen bij het kiezen voor een strenge norm. Het PWA kan eventueel regels voorschrijven om te voorkomen dat bij het optreden van technische mankementen niet handhavend kan worden opgetreden.
25	3.4.2	slagschaduw	onderbouwing norm 340 minuten per jaar ontbreekt	Geen aanpassing in NRD	Expertgroep Advies Gezondheid adviseert voor slagschaduw een grenswaarde van maximaal 17 dagen per jaar 20 minuten op gevoelige objecten, ook wel vereenvoudigd naar een maximale slagschaduwbelasting van 17 x 20 minuten oftewel 340 minuten per jaar.
26	3.5.1	toetsingskader en externe veiligheid	Geldt veiligheid alleen bij onafgebroken aanwezigheid? Hoe in geval zwemmen/ spelen/ (water) sporten/ /fietsen/ wandelen/honden uitlaten/tuinieren?	Geen aanpassing in NRD	De risicocontouren waar bij externe-veiligheid mee wordt gerekend gaan uit van een persoon die jaarrond op een specifieke plek verblijft.
27	3.6	Ecologie	Bij ecologie wordt aangegeven hoe in Natura 2000 gebieden, NNN-gebieden en anderszins beschermde gebieden voor de oprichting van windturbines aparte vergunningen en/of mitigerende en/of compenserende maatregelen nodig zijn. Belangrijk om hier aan te geven dat voor een natuur-inclusieve aanpak van de oprichting van windturbines in dergelijke beschermde gebieden, als ook daarbuiten, specifieke toolboxes en checklijsten beschikbaar zijn zoals van de gezamenlijke Natuur en Milieu Federaties. Deze zijn gericht op het koppelen van duurzame energiebronnen aan juist het versterken van natuur en landschap in dergelijke gebieden. Het zou goed zijn om dergelijk gereedschap in de NRD mee te nemen. In veel handreikingen voor de omgang van (nieuwe) windturbines en natuur en landschap wordt bovendien expliciet gepleit voor verder onderzoek naar de mogelijkheden van een ‘plus’ op natuur en landschap, dus van de meerwaarde voor natuur en landschap. Wilt u dit meenemen en onderzoeken voor de plan-MER en later op project-MER schaal, en aangeven in de NRD hoe dit wordt meegenomen?	Geen aanpassing in NRD	Effecten op natuur en landschap worden in de planMER onderzocht, zie hiervoor 3.6 en 3.9 van de NRD. Onderzoek naar de mogelijkheden voor natuurinclusieve aanpak van de realisatie van windturbines past niet bij het detailniveau van dit planMER en daarbij geldt dat dit niet doorslaggevend kan zijn voor effecten en vaststelling van zoekgebieden. Wel kan dit in een nadere fase worden meegenomen in de projectMER's.

27	3.6	soortenbescherming	Aandacht ook voor rode lijstsoorten, trekvogels, weidevogels, en kenmerkende soorten voor de diverse NNN-gebieden (behoud- en ontwikkeldoelen). Bijvoorbeeld IJmeerzone, vogeltrekroutes Holendrecht polder en omstreken en Waterland zijn o.a. van groot belang inzake vogelbewegingen: voor- en najaarstrekk, foerageren, vluchten tussen foerageer en rust- of broedgebieden voor diverse soorten, broedgebieden, overwinteren. Met waarschijnlijke komst van zeearend zullen vliegbewegingen alleen maar belangrijker worden om goed mee te nemen in dit onderzoek. De gebiedsbeschermingen (N2000, NNN, ...) gaan uit van gebiedsgebonden fauna en te weinig van overvliegend/overtrekkend. Adviseren om ook <i>trektellen.org</i> mee te nemen in onderzoek	Geen aanpassing in NRD	In de effectbeoordeling van het planMER worden de Rode Lijstsoorten van kwetsbare vogels meegenomen, omdat deze gevoelig zijn voor windenergie. De impact op beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk Nederland en weidevogelgebieden) en beschermde soorten (met name kwetsbare vogel- en vleermuissoorten) wordt in het planMER onderzocht (zie paragraaf 3.6 van de NRD). Data van trektellen.org is puntgebonden en op basis van netwerk aan punten ontstaat een grof beeld van vliegbewegingen. Op basis hiervan zijn door SOVON landelijke kaarten voor vliegbewegingen opgesteld. In opdracht van gemeente Amsterdam, Diemen en provincie Noord-Holland heeft UvA opdracht gekregen vliegbewegingen van vogels middels radartechnieken 3D inzichtelijk te maken. Eerste resultaten hiervan worden Q3 2023 verwacht; oplevering Q1 2024. Vliegbewegingen zullen hiermee nauwkeuriger in beeld worden gebracht, dan het huidige kaartmateriaal van SOVON. Dit zal in ieder geval worden meegenomen in opvolgende ProjectMER's. Trektellen kan (i.c.m. uitkomsten radaronderzoek) inzicht geven in tijds-/ seizoengebonden vlieggedrag, dat meegenomen kan worden in uitwerking mitigerende maatregelen (projectMER's).
28	3.6	Algemeen (pg. 28, 31, 32) - Framing ecologische condities voor ontwikkeling	Verzoek de urgentie van biodiversiteitsbehoud als conditie voor de ontwikkeling van de PWA helderder neer te zetten in begeleidende /inleidende tekst en verderop (zie pg 28, algemene zorgplicht). Voorbeeld: NRD stelt "er moet getoetst worden of ingreep leidt tot overtreden verbodsbepalingen (...) en "of flora en fauna toestemming verleend kan worden" (onderaan pg 31), maar is het gezien biodiversiteitscrisis ook wenselijk hierop te koersen? RES Expert groep natuur Amsterdam maakt bv melding van gebrek aan compensatiemogelijkheden, dat is dus niet eenvoudig te realiseren. Compensatie is in de mitigatie hiërarchie tevens een last resort. Algemene zorgplicht vraagt voorzorg, bv inzake de Amsterdamse gedragscode flora en fauna (concept NRD pg 3.6.1 pg 32)	https://www.bing.com/ck/a?!&p=50087ccaba62b856JmItdHM9MTY3MDE5ODQwMCZpZ3VpZD0zYWU0NTRjMi01NDk2LTlyODQtM2JjZC00NGRiNTUxMjYzNTkmaW5zaWQ9NTE2MQ&ptn=3&hsh=3&fclid=3ae454c2-5496-6284-3bcd-44db55126359&psq=expertgroep+natuur+amsterdam&u=a1aHR0cHM6Ly9hc3NldHMuYW1zdGVyZGFtLm5sL3B1Ymxpc2gvcGFnZXNvOTc2NzI4L2Fkdmlc19leHBlcjRncm9lcF9lbmVzZ2lX2VuX25hdHV1cI9hbXN0ZXJkYW1fZGVmaW50aWVmXy1fNV9hcHJpbF8yMDIyLnBkZg&ntb=1%20	De impact op beschermde natuurgebieden en soorten wordt in het MER onderzocht (zie paragraaf 3.6 van de NRD). Hierbij worden de aangewezen soorten uit de Amsterdamse gedragscode flora en fauna meegenomen in de effectbeoordeling. Randvoorwaarden ter bescherming van biodiversiteit worden in het planMER meegenomen. Het in beeld brengen van kansen voor biodiversiteit en het stimuleren van (projectgerelateerde) natuur past echter beter bij het detailniveau van een projectMER, omdat dit afhankelijk is van de specifieke locaties van windturbines. Daarnaast is ook meer gebiedsspecifieke informatie benodigd, zoals bijvoorbeeld de groeiplaatsen van beschermde florasoorten en/of verblijfplaatsen van grondgebonden zoogdieren. Dit zal onderdeel zijn van een projectMER, aangezien het een vereiste is dat met de realisatie van windenergie ook de natuur erop vooruitgaat. De compensatieopgave gaat uit van daadwerkelijke aantasting en/of verstoring en is mede afhankelijk van de hoeveelheid windturbines en de specifieke windturbineposities. Deze informatie wordt pas in een nader stadium uitgewerkt en pas daarom beter bij het detailniveau van een projectMER.
28	3.6.1.1	NNN en N2000	relatie met andere provincies ontbreekt	Geen aanpassing in NRD	De ligging van alle omliggende Natura 2000-gebieden en NNN gebieden worden in kaart gebracht, dus ook wanneer deze in andere provincies gelegen zijn.
29	3.6.1.1	Weidevogels directe en externe werking	Naast directe werking kan bij weidevogels ook sprake zijn van externe werking > vermijdingseffecten t.a.v. leefgebied zowel binnen als buiten de begrenzing van een weidevogelgebied (leefgebied verlies bruto), verstoringseffecten, aanvaringseffecten e.d	Geen aanpassing in NRD	Ligging t.o.v. weidevogelgebieden is onderdeel van de ecologische effectenbeoordeling. Daarnaast worden de effecten door verstoring, vermijding, verlies leefgebied en aanvaringsslachtoffers voor beschermde soorten in gebruiksfase in kaart gebracht.
33	3.6.2	Ecologie	Toevoegen aan het beoordelingscriteria ecologie BPL in zijn totaliteit als beschermd gebied, niet alleen weidevogel- en ganzenfoerageergebieden	Geen aanpassing in NRD	In het planMER wordt Bijzonder provinciaal Landschap (BPL) in zijn totaliteit beoordeeld binnen het onderdeel landschap en cultuurhistorie. Om toch de ecologische effecten binnen BPL te beoordelen, is voor de ecologisch aangewezen weidevogel- en ganzenfoerageergebieden een apart beoordelingscriteria in het onderdeel ecologie opgenomen.
33	3.6.2	Ecologie	Toevoegen aan het beoordelingscriteria ecologie de effecten op stiltegebieden. Nu wordt alleen in 3.3.4. de ligging t.o.v. stiltegebieden onderzocht.	Geen aanpassing in NRD	Indien de kernkwaliteit stilte/rust niet t.o.v. van ecologie is vastgelegd in vastgestelde stiltegebieden is het te subjectief om rekening mee te houden in het planMER. Wel kan dit eventueel worden meegenomen in een projectMER.
33	3.6.2	Ecologie / Scheggen	Effecten op scheggenstructuur in kaart brengen door o.a. wijzigende biodiversiteit, barrière windturbinesysteem, wijziging in verbindende structuur scheggen, aantasting ruimtelijke verbinding tussen platteland en stad.	Tekstueel aangepast	Het effect op de scheggenstructuur wordt toegevoegd als beoordelingscriterium bij het milieuthema landschap
33	3.6.2	Vogels en aanvaringen	Toevoegen verwijzing naar gevoeligheidskaarten SOVON voor broed- en niet broedvogels en hoogvliegende roofvogels in verband met mogelijk aanvaringen en overige effecten	Geen aanpassing in NRD	De gevoeligheidskaarten broedvogels, niet-broedvogels en (gestuwde) trek worden meegenomen in de effectbeoordeling voor het aspect ecologie.

33	3.6.2	ecologie, bronnen	Mogelijk al voorzien, maar verzoek opname bronnen en kaarten ook van (a) de vogeltrekroutes (cf informatie Vogelwerkgroep Amsterdam, maar dan uitgebreid met grensoverschrijdende trekroutes), (b) trektellen.org (c) Vogel gevoeligheidskaart SOVON (d) kaart informatie habitats en routes vleermuizen (e) SOVON raadt aan verdere lokale kennis toe te voegen (we verwijzen door SARA leden nog nader aan te leveren gebiedspecifieke info	https://www.vogelsamsterdam.nl/wat-doet-de-vogelwerkgroep-amsterdam/werkgroep-windturbines/	Geen aanpassing in NRD	In het planMER wordt gebruikt gemaakt van de beschikbare literatuur en data, zoals o.a. de data van de Vogelatlas Amsterdam (opgesteld door de Vogelwerkgroep Amsterdam).
33	3.6.2	beschermde dieren	Onderzoek uit eerdere MERs van voorkomen van beschermde dieren (waaronder gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, meervleermuis, laatvlieger, tweekleurige vleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis) dienen ook in beschouwing genomen te worden.		Geen aanpassing in NRD	In het planMER wordt gebruikt gemaakt van de (tijdens het onderzoek beschikbare) literatuur en data, zoals o.a. data uit de fietstransectellingen, batloggers voor vleermuizen en NDFF.
33	3.7	bodem en water	Effecten trilling ook meenemen		Geen aanpassing in NRD	Trillingen van windturbines in de bodem hebben een kleine effectafstand van enkele meters. Geofysisch onderzoek past niet bij het detailniveau van een planMER, maar kan wel onderdeel zijn van de vervolg-onderzoeksopgave ten behoeve van de vergunningprocedure (projectMER) bij gevoelige locaties.
33	3.7	onderdeel bodem en water	Toevoegen boringsvrije zones		Geen aanpassing in NRD	Boringsvrije zones zijn niet opgenomen in de Omgevingsverordening van provincie Noord-Holland en passen niet bij detailniveau van een planMER.
34	3.7.2	Water	Toevoegen: effect op waterstroming effecten op waterkwaliteit effecten op beroepsvaart, visserij effecten op aqua flora en fauna (Geen aanpassing in NRD	Genoemde onderwerpen omtrent het onderdeel water passen niet bij het detailniveau van een planMER, omdat deze afhankelijk zijn van de specifieke locaties van windturbines. Wel kunnen deze onderwerpen in een later stadium (projectMER) worden onderzocht.
35	3.8	archeologie ca	Wordt in de beschrijving voorzien dat ingegaan wordt op: verlies of aantasting van (cultuur) historische en archeologische structuren en elementen		Geen aanpassing in NRD	Cultuurhistorische waarden worden betrokken in de landschappelijke effectbeoordeling. Zie paragraaf 3.9 van de NRD
35	3.9	Landschap	Aanvullend bij landschap: Onderzoek ook de impact op de openheid van het landschap kwantitatief. (zie Toolbox natuur-inclusieve energietransitie en Checklijst natuurbelangen bij windenergie op land van de NMF's) En maak ook een landschapsbiografie, naast de voorgenomen landschapsanalyse.		Geen aanpassing in NRD	De openheid is een landschappelijke waarde en wordt beoordeeld in het planMER. Dit onderdeel valt onder beoordelingscriterium 'impact op landschappelijke waarden'. De gemeente stelt zich op het standpunt dat er onvoldoende kwantitatieve meetinformatie beschikbaar is om het effect op de openheid kwantitatief te beoordelen. In de Toolbox natuur-inclusieve energietransitie worden met name 'best practice' voorbeelden verzameld van werkwijzen en belangen om natuur en landschap te borgen in de energietransitie. In de Checklijst natuurbelangen bij windenergie op Land wordt ingegaan op de natuuraspecten van windturbines en windparken. In beide documenten wordt niet ingegaan op het kwantitatief onderzoeken van openheid van het landschap. Het opstellen van een landschapsbiografie, waarin het verleden van een landschap wordt gekoppeld aan het landschap van nu en de toekomst, vormt geen onderscheidend beoordelingscriterium voor windenergie, op basis waarvan een locatieafweging gemaakt kan worden.
37	3.9.1	UNESCO	svp andere gemeenten NH en provincie Utrecht betrekken		Geen aanpassing in NRD	Ligging t.o.v. UNESCO werelderfgoed is onderdeel van de landschappelijke effectbeoordeling. Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen provincies.
37	3.9.1	UNESCO	svp effecten ook op recreatieve aantrekkelijkheid meenemen		Geen aanpassing in NRD	De impact op de recreatieve aantrekkelijkheid is te subjectief om een plaats te kunnen krijgen in een planMER. Wel wordt de ligging t.o.v. recreatiebestemmingen en Hoofdgroenstructuur in kaart gebracht en wordt in een landschappelijke beoordeling onderzocht wat het effect van windturbines op de omgeving is.
37	3.9.1	UNESCO	Er is inderdaad aan afwegingskader, echter verder onderzoek naar effect op Unieke Universele Waarden (bv zichtlijnen, schootsvelden, landschappelijk karakter), voor aantal zoeklocaties met UNESCO Werelderfgoed benodigd (Geingebied, Vuurtoreneiland bij Stand/Buiteneiland) . Dit geldt binnen en buiten gemeente- en provinciegrenzen, zie outstanding universal values		Geen aanpassing in NRD	Ligging t.o.v. UNESCO werelderfgoed is onderdeel van de landschappelijke effectbeoordeling. Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen provincies.
38	3.9.2	landschap en cultuurhistorie - tabel 11	Verheldering: Wat wordt bedoeld met afstand tot aansluitende structuur?		Aangepast in NRD	Afstand tot aansluitende structuur wordt reeds omvat in het planMER door beoordelingscriterium 'Mate van aansluiting bij bestaande (lijn)structuren'. Het beoordelingscriterium 'afstand tot de aansluitende structuur' is derhalve verwijderd.
40	3.12	Netinpassing	Directe levering kan voor industrie in havengebied een oplossing zijn voor grotere afnemers		Geen aanpassing in NRD	Ter kennisname

40	3.13	Het MER zal een hoofdstuk bevatten waarin leemten in kennis worden geïdentificeerd. Het gaat daarbij voornamelijk om zaken die wel bekend zijn voor windturbines, maar die niet passen bij het detailniveau van een planMER, omdat ze niet relevant zijn voor de locatiekeuze en beleidsontwikkeling.	Kunnen een paar voorbeelden gegeven worden welke 'leemten in kennis' hierbij voor ogen staan?		Geen aanpassing in NRD	De leemten in kennis zijn volgend uit de resultaten van de onderzoeken in de planMER. Er kunnen voorafgaand aan de onderzoeken nog geen voorbeelden gegeven worden.
40	3.13	Leemten in kennis	Onduidelijk is hoe de schrijver van het rapport bepaald hoe iets niet relevant is voor beleidsontwikkeling.		Geen aanpassing in NRD	Het opstellen van het planMER loopt deels gelijk op met het opstellen van het PWA. Wanneer uit de beleidsontwikkeling naar voren komt dat bepaalde zaken (nog) niet bekend zijn, kunnen deze in het MER worden benoemd, en kan het PWA aangeven op welke wijze deze leemten in kennis (bijvoorbeeld op projectniveau) moeten worden ingevuld.
40	3.14	mitigerende maatregelen	De optimalisatie alternatieven zijn zoekgebieden uitgesloten kunnen naar mitigerende maatregelen pa beantwoording Signalen uit Stad l mitigerende mogelijkheden (inclu zoekgebieden, voor natuur? Zie o compensatiemogelijkheden.		Geen aanpassing in NRD	Voor mitigerende maatregelen is maatwerk nodig. In het planMER worden generieke mitigerende maatregelen als aanbevelingen meegegeven die nader dienen te worden uitgewerkt op een specifiek detailniveau (projectMER). De compensatieopgave gaat daarnaast uit van daadwerkelijke aantasting en/of verstoring en is mede afhankelijk van de hoeveelheid windturbines en de specifieke windturbineposities. Deze informatie wordt pas in een nader stadium uitgewerkt en pas daarom beter bij het detailniveau van een projectMER.
41	3.14	mitigerende maatregelen	Vraag: waarom vallen andere mogelijke mitigerende maatregelen buiten de PlanMER? Toevoegen o.a. stilstandsvoorziening t.b.v. vogels en vleermuizen. Toevoegen: locatie specifieke mitigerende maatregelen		Geen aanpassing in NRD	Voor mitigerende maatregelen is maatwerk nodig. In het planMER worden generieke mitigerende maatregelen als aanbevelingen meegegeven die nader dienen te worden uitgewerkt op een specifiek detailniveau (projectMER). Voor het specificeren van mitigerende maatregelen (stilstandsvoorziening voor vogels en vleermuizen) is veldonderzoek van belang, dat beter past bij het detailniveau van individuele windprojecten. Het is niet doelmatig om voor alle zoekgebieden ecologisch veldwerk uit te voeren als nog niet zeker is of dergelijke gebieden in het PWA mogelijk worden gemaakt.
41	3.15	2. Het bevoegd gezag kan hiervoor gebruik maken van bestaande monitoring.	Monitoring. Het lijkt zinvol om op de aanpak onver verantwoordelijkheid van de gemeente van de monitoring al in een vroeg stadium helderheid te geven; wat, hoe, waar en wanneer?		Geen aanpassing in NRD	Op basis van de resultaten MER worden aanbevelingen gedaan voor monitoringmaatregelen. Het specificeren van deze monitoringsopgave wordt in het PWA opgenomen.
41	3.15	4. Het bevoegd gezag neemt, als dat naar zijn oordeel nodig is, passende maatregelen om de onvoorziene nadelige milieueffecten zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.	Welke termijn stelt u voor? Hoe snel? (Is punt voor PWA?)		Tekstueel aangepast	Monitoringsmaatregelen worden in het PWA nader uitgewerkt, mede aan de hand van de uitkomsten van het planMER.
41	3.15	Monitoringsmaatregelen	Doel is correcte werking windturbine te garanderen		Tekstueel aangepast	n.v.t.
41	3.15	Monitoringsmaatregelen	De risico's rond operationele en/of eigendom keuzes zijn anders, specifiek het risico van gebrekkige handhaving bij privaat eigendom. Effecten op gezondheid zijn evident bij gebrekkige handhaving		Geen aanpassing in NRD	
43	4.1.3	online vragenlijsten zijn breed uitgezet in oa Buurgemeenten	dit behoeft een rectificatie, Amsterdam heeft de buurgemeenten niet meegenomen, de geschiedenis dient juist opgeschreven te zijn!!!		Tekstueel aangepast	Ter kennisname Tekstueel aangepast
43	4.1.3			Zie onder meer https://ma.ak020.nl/message/69119/ma-akbank-wind--de-uitkomsten	Tekstueel aangepast	n.v.t.
43	4.2	Input document signalen uit de stad	De respons hierop is /lijkt vooral van gemeente, geef dit a.u.b. aan. Er lijkt iets mis te gaan met nummertje 1 in laatste paragraaf, dit houdt ook in: het krijgt WEL plaats binnen plan MER. Verderop gaat dat wel goed		Tekstueel aangepast	Nummering is aangepast in geactualiseerde versie van NRD. Het is niet duidelijk wat bedoeld wordt met 'de respons hierop'. Het document Signalen uit de Stad is door de opstellers van de NRD (gemeente Amsterdam en Bosch & Van Rijn) gebruikt bij het schrijven van de NRD.

45	tabellen	Reactie 1,2,3,4,5	De tabellen zullen een stuk leesbaarder worden als: 1) pMER, 2) prMER, 3) PWA, 4) niet, 5) part Er minder afkortingen zijn en zo die worden gebruikt er een glossarium aanwezig is.		Geen aanpassing in NRD	n.v.t.
58	4.5	laatste alinea - het verdere proces	De zin "tenslotte geeft SARA advies": .Bij . "voorkeursalternatief(...): combinatie van zoekgebieden" Vervang aub door: "zoekgebied of combinatie daarvan, gebaseerd op onderzoeksresultaten van de Plan MER en toepassing van een Afwegingskader" NB: Over ingrediënten van dat Afwegingskader adviseerde SARA namelijk ook, voor gemeente om te kunnen voldoen aan de aangenomen Raadsmotie Vink, Heinhuis, Boomsma over het opstellen van een afwegingskader ter beoordeling van de alternatieven	http://https/amsterdam.raa dsinformatie.nl/modules/6/Moties/739050	Tekstueel aangepast	n.v.t.
60	A.2	Beleidskader Europees:	Wat is impact en betekenis van de tijdelijke EU-Noodverordening waarin hernieuwbare energie van 'overheersend maatschappelijk belang' wordt bestempeld. Wordt waarschijnlijk in december 2023 nog van kracht.	https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/11/18/appreciatie-noodverordening-versnelde-inzet-van-hernieuwbare-energie	Tekstueel aangepast	De Europese Commissie heeft in oktober 2022 een tijdelijke noodverordening gepubliceerd met als doel om de inzet van hernieuwbare bronnen te versnellen. Verder is niet op alle punten duidelijk hoe de noodverordening zich verhoudt tot de uitleg van de MER-richtlijn. Het kabinet zal hierover verduidelijking vragen aan de Commissie.
66	A.5	De gemeente Amsterdam steunt alleen initiatieven waarbij windturbines worden ontwikkeld met minstens 50% lokaal eigendom	bij eigendomsstructuur; voorkeur voor 100% cooperatief eigendom opnemen als streven		Geen aanpassing in NRD	Bijlage A.5 is een uitwerking van het gemeentelijke beleid. Kaders voor financiële participatie vormen een onderdeel van het PWA.
66	A.5	De gemeente Amsterdam steunt alleen initiatieven waarbij windturbines worden ontwikkeld met minstens 50% lokaal eigendom	Toevoegen; "hoe sturen we op maatschappelijke waarden in de uitvoering" (hier kun je dan invulling geven door bijvoorbeeld met een maatschappelijke tender te gaan werken)		Geen aanpassing in NRD	De nadere uitwerking van de (financiële) participatie is een onderdeel van het PWA.
66	A.5	Gemeentelijk beleid	NRD of de MER is niet de plek om de politieke discussie te voeren rond preferente operationele en/of eigendom aspecten van te plaatsen windturbines.		Geen aanpassing in NRD	Ter kennisname
10-18	2	Alternatieven	Een beschrijving van en afweging tot alternatieven (bv zon) ontbreekt (is verplichting in MER). Kunt u die toevoegen?		Geen aanpassing in NRD	Een MER moet alternatieven bevatten. Daaronder wordt verstaan: alternatieve manieren om de activiteit te behalen. Aangezien de activiteit hier is: het opwekken van elektriciteit d.m.v. windturbines, is het niet zo dat er andere vormen van energie-opwek in het planMER moeten worden beschouwd.
10-18	2	Alternatieven en varianten	Opnemen meest natuurvriendelijk alternatief Opnemen meest vogelvriendelijk alternatief Opnemen varianten om zoveel mogelijk milieuwinst te creëren (bijvoorbeeld t.b.v. het voorkomen van vogelslachtoffers, of het voorkomen negatieve effecten op beschermde natuur). Kunt u een totaal effect laten zien?		Geen aanpassing in NRD	In het MER wordt met behulp van het Optimalisatiealternatief 'natuur' onderzocht of eventuele milieuknelpunten op het gebied van ecologie oplosbaar zijn met mitigerende maatregelen, waar mogelijk worden hierbij aanbevelingen gedaan voor onderzoek bij nadere planuitwerking.
13-14	2.5.1	Belemmeringenanalyse	Argumentatie tav minimale afstanden die volgen uit of zijn afgeleid van wet- en regelgeving ontbreekt		Geen aanpassing in NRD	De minimale afstanden rondom belemmeringen die moeten worden aangehouden volgen uit wet- en regelgeving. Tabel 2 in de NRD geeft per belemmering aan wat deze afstand betreft met een nadere toelichting waarop deze afstand gebaseerd is.
14-17	2.5-2.8	uitgangspunten en randvoorwaarden	Andere algemene voorwaarde die Sara heeft vastgesteld heeft betrekking heeft op handhaafbaarheid en toezicht in relatie tot de Lden norm. Dit komt niet terug in de NRD. Als een norm niet handhaafbaar is kan hij ook niet worden gehanteerd bij de toetsing.		Geen aanpassing in NRD	Handhaafbaarheid staat los van de milieueffecten van windturbines. In het traject om te komen tot het PWA kunnen algemene regels worden geformuleerd waar alle windprojecten in Amsterdam aan moeten voldoen.
15-16	2.6	Zoekgebieden	Algemeen wordt erkend dat het westelijk havengebied zich bij uitstek leent voor de plaatsing van een fors aantal windturbines. Een belangrijke beperking vloeit voort uit de Schiphol contouren. Is nagegaan of het ministerie cq de inspectie ILT mogelijkheden ziet het havengebied qua hoogte grotendeels vrij te geven? Het is immers denkbaar, zeker gezien de naastgelegen woongebieden, dat een aantal beperkingen kunnen worden opgeheven of verlicht?	Onderzoek de maximale capaciteit in de haven wanneer de hoogtebeperkingen van Schiphol zijn vrijgegeven.	Geen aanpassing in NRD	De bouwhoogtebeperkingen van Schiphol zijn uit te splitsen in 'harde' en 'minder harde' belemmeringen. Het uitwerken van een alternatief waarbij de harde bouwhoogtebeperkingen van Schiphol worden overschreden is niet realiseerbaar. In de haven worden wel expliciet de mogelijkheden onderzocht waarbij de minder harde bouwhoogtebeperkingen worden overschreden.
19-41	3	wijze van beoordeling	toelichting hoe beoordeling (van plussen en minnen) tot stand komt ontbreekt, verzoek dit vooraf transparant te maken.		Geen aanpassing in NRD	De wijze van beoordeling wordt in het planMER nader uitgewerkt. Doel van de beoordeling is vooral om een zinvolle vergelijking tussen zoekgebieden mogelijk te maken (het is niet handig om eerst beoordelingsklassen te formuleren, als vervolgens blijkt dat alle zoekgebieden hetzelfde scoren). Het planMER zal per onderwerp duidelijk beschrijven welke beoordelingsklassen worden toegepast.

19-42	3	Algemeen	Sociale Effecten dient als sub toegevoegd te worden in Hoofdstuk 3. De CommissieMER heeft in zijn handreiking Sociale effecten in milieueffectrapportage de voorwaarden genoemd wanneer de sociale effecten moeten worden onderzocht in een m.e.r.	Geen aanpassing in NRD	Locatiealternatieven worden niet beoordeeld met blik op hun sociale of economische effecten. Deze effecten kennen geen onderscheidende beoordelingscriteria voor windenergie, op basis waarvan een locatieafweging kan worden gemaakt. In het participatieproces, dat gelijktijdig loopt met de m.e.r.-procedure, is wel aandacht voor de sociale effecten van de ontwikkeling van windturbines.
20-25	3.3	Leefomgeving: Geluid & gezondheid	Bewijslast gezondheidseffecten voor concrete loactie wordt doorgeschoven naar ontwikkelaar	Geen aanpassing in NRD	Het planMER brengt de gezondheidseffecten in beeld met behulp van de voorgestelde beoordelingscriteria. Door het detailniveau van het planMER is dit niet het meest geschikte instrument om zeer gedetailleerde informatie te vergaren; daarom wordt een deel van de onderzoeksopgave doorgeschoven naar projectniveau.
20-25	3.3	Leefomgeving: Geluid & gezondheid	Cumulatie van geluidsbronnen kan slecht weergegeven worden in Lden (jaargemiddelde). Een norm over een kortere periode (24 uur) is beter geschikt. Geef ook de geluidsdruk op de gevel weer en stel hieraan maxima (40-41 dB)	Geen aanpassing in NRD	Gezien het onderzoeksgebied en het detailniveau van een planMER is het niet doelmatig om de gevraagde berekeningen uit te voeren voor alle zoekgebieden. De in de NRD voorgestelde rekenwijze geeft voldoende (milieu)informatie om beleidskeuzes voor windlocaties in het PWA op te baseren.
20-25	3.3	Leefomgeving: Geluid & gezondheid	Onderzoek de effecten van laagfrequent geluid en laagfrequente trillingen op de gezondheid en bij welke afstand	Geen aanpassing in NRD	Het planMER maakt op basis van een representatieve voorbeeldberekening inzichtelijk welke geluidsbelasting van windturbines leidt tot welke laagfrequente geluidsniveaus. Omdat laagfrequent geluid bij toepassing van een strenge norm (van ca. 45 dB Lden) geen significante effecten veroorzaakt wordt dit thema niet als beoordelingscriterium meegenomen. Eventueel kan de laagfrequente immissie wel voor concrete projecten inzichtelijk worden gemaakt (projectMER). Trillingen van windturbines in de bodem hebben een kleine effectafstand van enkele meters. Geofysisch onderzoek past niet bij het detailniveau van een planMER, maar kan wel onderdeel zijn van de vervolgonderzoeksopgave ten behoeve van de vergunningprocedure (projectMER) bij gevoelige locaties.
20-25	3.3	Leefomgeving: Geluid & gezondheid	Maak effect van zwaardere/grotere turbines inzichtelijk in referentie windturbines	Geen aanpassing in NRD	Het planMER maakt op basis van een representatieve voorbeeldberekening inzichtelijk wat het effect is van verschillende afmetingen/vermogens windturbines.
20-25	3.3	Leefomgeving: Geluid & gezondheid	Verifieer berekening met metingen	Geen aanpassing in NRD	Het uitvoeren van metingen valt buiten de scope van het planMER.
21-23	3.3.2	Algemeen - participatie en gezondheidseffecten/ hier moet de gemeente wat van vinden	Een belangrijk deel van de vraag die vanuit de Klankbordgroep aan de Expertgroep zijn gesteld ging over de betrokkenheid van omwonenden, de rol van participatie en - in het bijzonder – de manier waarop in de voorbereiding van eventuele plaatsing wordt omgegaan met (aan de ene kant) initiatiefnemers met wie de gemeente intentieovereenkomsten sluit en (aan de andere kant) omwonenden bij wie gezondheidseffecten voorzien worden. De Expertgroep heeft in zijn algemeenheid over dit onderwerp gewezen op de gedachte, dat een goede participatie zou kunnen leiden tot grotere acceptatie van de windturbines en - daarmee mogelijk ook – een afname van (bijvoorbeeld) de beleving van geluidshinder. Opvallend vinden wij, dat dit belangrijke aspect in de NRD niet aangeroerd wordt. Wij zouden daarom de volgende vragen willen meegven voor het onderzoek: -Blijkens alle tot nu toe verricht onderzoek is de steun voor windturbines bij (beoogd) omwonenden gering. Blijkens het Leidse onderzoek zijn bovendien participatieprocessen rond de Amsterdamse plannen redelijk desastreus verlopen. Welk effect heeft deze combinatie van gegevens voor de te verwachten hinder die omwonenden gaan ervaren? -Bij locatie: welk % van omwonenden is tot dit moment mee-initiatiefnemer in de plannen, c.q. welk effect heeft dit naar verwachting op hun beleving van zicht- en geluidshinder? -Bij (us) ook per locatie: wat wordt de extra hinderbeleving bij omwonenden, veroorzaakt door de wetenschap dat geplaatst wordt door initiatiefnemers die zélf geen hinder van de windmolens ondervinden?	Tekstueel aangepast	Hoofdstuk participatie is aangepast, waarbij meer aandacht is voor de link met het nog te delen participatieplan.
25-26	3.4	Leefomgeving: Geluid & gezondheid	Slagschaduw...17 maal 20 uur is iest anders dan 1 maal 320 uur	Geen aanpassing in NRD	17x20 minuten is 340 minuten. Door dit getal als beoordelingscriterium te nemen wordt eigenlijk een veel strengere norm opgenomen, aangezien een norm van 17 keer 20 minuten zou betekenen dat (bijvoorbeeld) 30 dagen 19 minuten slagschaduw geen overschrijding zou betekenen.
26-27	3.5	Veiligheid	Geen argumentatie waarom een PR van 10-5 toelaatbaar geacht wordt.	Geen aanpassing in NRD	Er wordt verwezen naar het BEVI, waar deze waarde uit is overgenomen.
35-38	3.9	Scheggen	Effecten op scheggenstructuur in kaart brengen door o.a. wijzigende biodiversiteit, barrière windturbinesysteem, wijziging in verbindende structuur scheggen, aantasting ruimtelijke verbinding tussen platteland en stad. Waarom is dit niet opgenomen?	Dubbel	Zie ook regel 74
38-39	3.10	Recreatie	Benoem ook het verlies van stilte/rust versus verlies van m2	Geen aanpassing in NRD	De ligging van windturbines t.o.v. vastgestelde stiltegebieden wordt meegenomen in het planMER. Het 'verlies van stilte en rust' is te subjectief om een plaats te kunnen krijgen in een planMER.

3-9	1	Pag 3 -9	Stikstof is geen onderwerp in de NRD. Is dat een omissie die moet worden goedge maakt? Wat zijn de effecten op natura 2000 gebied?		Geen aanpassing in NRD	Het aspect stikstof past niet bij het detailniveau van een planMER, omdat de stikstofdeposities afhankelijk zijn van de specifieke locaties van windturbines. Wordt in een latere fase wel meegenomen in projectMER. De ligging t.o.v. Natura 2000-gebieden is onderdeel van de ecologische effectbeoordeling. Hierbij worden eventuele effecten op aangewezen doelsoorten van de Natura 2000-gebieden (incl. ex-terne werking) ook meegenomen (op basis van nader te bepalen verstoring- en effectafstanden). Zie hiervoor paragraaf 3.6 van de NRD.
3-9	1	Pag 3 -9	De relatie met de landelijke PlanMER en de daarin te verwachten normeringen en effecten daarvan op deze NRD en Planmer zijn niet helder. Kan vooraf worden gespecificeerd hoe de landelijke normen zullen worden meegenomen in deze Plan MER?		Geen aanpassing in NRD	Lokale normen kunnen een plek krijgen in het PWA. De wijze waarop deze normen anticiperen op nieuwe landelijke normen is in deze fase nog niet duidelijk. Ten tijde van publicatie van het PWA zal er meer informatie zijn over nieuwe landelijke normen.
3-9	1	Pag 3 -9	Het Advies Expertgroep Natuur zegt dat bovenwettelijke criteria ook nodig zijn, en daarbij verwijst dit advies op pagina 4 naar het RES Advies Randvoorwaarden Natuur en Landschap. Kunt u deze verwerken?		Geen aanpassing in NRD	Dit advies wordt betrokken bij het formuleren van het optimalisatiealternatief ecologie.
39-40	3.11	Energieopbrengst Algemeen	562 CO2 ??? Ongedefinieerd getal. Daarnaast zal de uitstoot fluctueren Een MER is meer dan een lijst van inzicht in het halen van (potentieel arbitraire) normen. Een MER moet inzicht geven of en hoe de leefomgeving wordt aangetast. Met deze NRD wordt dat doel niet onherroepelijk behaald. Wat is de relatie tussen de lijst wettelijk en de beoordeling in de plan MER, veelheid aan normen, discussie?		Tekstueel aangepast Geen aanpassing in NRD	Als de NRD wordt gevolgd bevat het planMER een duidelijke beschrijving van de milieueffecten van windparken in verschillende zoekgebieden.
		Algemeen	Uitgangspunten zijn slecht verifieerbaar. Het model leidt niet tot een inzichtelijk samenhangend oordeel. Kunt u meer inzicht geven in de onderbouwing?		Geen aanpassing in NRD	Niet duidelijk op welk 'model' bedoeld wordt.
		Heroverweeg of de potentie van het havengebied voldoende wordt uit genut. Beleidskeuzes rond Schiphol kunnen heroverwogen worden.	Maak de effecten van beleidskeuzes voor Schiphol en helikopterhaven zichtbaar. Bv haven/Zwanenburgbaan		Geen aanpassing in NRD	In het planMER wordt rekening gehouden met de laatste ontwikkelingen op het gebied van Schiphol en de helikopterhaven.
		Algemeen	Pas het Sociale Afwegingskader volgens de handreiking van de commissie MER toe.	https://commissiemer.nl/documenten/00000487.pdf	Geen aanpassing in NRD	Het planMER beschouwt de effecten op de fysieke leefomgeving. Sociale aspecten komen aan bod in het kader van het PWA en worden daarmee ook meegewogen in de besluitvorming over windenergie.
		Algemeen	Neem meerdere perspectieven dan alleen het Expertrapport Gezondheid mee voor het onderwerp gezondheid. Dit is op basis van gedateerde onderzoeken. Neem meer recentere onderzoeken mee		Geen aanpassing in NRD	Het MER baseert zich, naast het Expertrapport Gezondheid ook op wetenschappelijke literatuur en vigerend beleid ofwel op reproduceerbare onderzoeken. Niet duidelijk is naar welke recentere onderzoeken wordt verwezen.
		Algemeen	Onderwerp van discussie is geluidsnormen vs. afstandsnormen. De landelijke normering zijn nog niet bekend. Onderzoek beide, zodat wanneer er landelijk duidelijkheid komt, er in dit NRD in ieder geval inzicht gegeven is op de effecten van beide aspecten. Dus onderzoek wat de effecten zijn van hinder bij 350 - 600 - 1000 - 1500 - 2000 meter afstand van windturbines tot woningen?		Geen aanpassing in NRD	Het planMER berekent geluidseffecten op basis van het Reken- en Meetvoorschrift Windturbines. Dit is nauwkeuriger dan het toepassen van afstandsnormen. Mochten de resultaten van het MER daartoe aanleiding geven dan kan het PWA afstandsnormen bevatten.
		Algemeen	Door de grote hoeveelheid van de kaders, besluiten, onderzoeken, richtlijnen en/of wetgeving van gemeente, provincie en rijk, gaat het inzicht en de samenhang en consistentie tussen alle beleidsdocumenten verloren		Geen aanpassing in NRD	Ter kennisname
		Algemeen	Het uiteindelijke doel, dus niet sub doelen zoals in 1.2 beschreven, blijft onduidelijk. Wel het instrumentarium maar niet het finale resultaat		Geen aanpassing in NRD	Het doel van het planMER is om de milieueffecten van grootschalige windenergie in verschillende zoekgebieden transparant en objectief in kaart te brengen. Het doel van de NRD is om betrokkenen en belanghebbenden te informeren over de reikwijdte en het detailniveau van de onderzoeken in de MER.
		Algemeen	Enkele belangrijke onderzoeken, zoals de potentie van wind in het havengebied, lijken van technologische aard. Het is zeer goed denkbaar dat de huidige mogelijkheden meer kansen bieden		Geen aanpassing in NRD	Voor de gehele gemeente Amsterdam wordt een belemmeringsanalyse uitgevoerd, zodat er zeker geen geschikte locaties over het hoofd worden gezien. Daarnaast heeft het Havengebied een afwijkend karakter, waardoor de belemmeringen in het gebied anders zijn dan in de rest van de gemeente. De potentie in het havengebied wordt bepaald aan de hand van maatwerk; de bedrijvigheid kan namelijk onverenigbaar zijn met windturbines, terwijl het aan de andere kant wenselijk is om het havengebied goed te benutten.
		Algemeen	Het document gebruikt regelmatig relativerende begrippen. Zou het niet beter zijn deze afwegingen pas bij de besluitvorming te gebruiken?		Geen aanpassing in NRD	Niet duidelijk op welke 'relativerende begrippen' wordt bedoeld.
		Algemeen	Geen inzicht in de gekozen waardes van de variabelen in het model, niet controleerbaar of wetgeving, vigerend beleid of best practices correct zijn toegepast		Geen aanpassing in NRD	Niet duidelijk op welk 'model' bedoeld wordt.
		Algemeen	Geen inzicht in hoeverre het model de werkelijkheid heeft benadert bij eerder gebruik, is deze kennis er en kan daar inzicht in worden gegeven?		Geen aanpassing in NRD	Niet duidelijk op welk 'model' bedoeld wordt.

Algemeen	In algemene zin hoort deze discussie rond operationalisering snel gevoerd te worden. De huidige energiecrisis maakt duidelijk dat de overheid niet in controle is t.a.v. prijs en kwaliteit van energie. Terecht dat haast gemaakt wordt met de door de overheid gestuurde energietransitie, maar de overheid moet wel in control zijn	Geen aanpassing in NRD	Ter kennisname	
Algemeen - gezondheid / terminologie	De expertgroep gebruikt de termen "Standaardwaarde" en "grenswaarde". In de NRD worden deze termen op verscheidene plekken "hertaald" naar "streefwaarde" en "geluidgrenswaarde". We adviseren om dezelfde terminologie te gebruiken als het expertrapport.	Tekstueel aangepast		
Algemeen - ontbrekende info	Er ontbreekt referentie naar (1) de door SARA aangeleverde X cel sheet (die echter ook in dit advies nog wordt meegenomen), en naar adviesdocumenten van de klankbordgroepen (2) stadsbreed (3) natuur: bv RES Randvoorwaarden Advies Natuur en Landschap [1] en (4) gezondheid (Lden norm, voorzorg nodig). (5) info Maakbank (zie elders). Verzoek deze nader te bestuderen https://www.amsterdam.nl/wonen-leefomgeving/duurzaam-amsterdam/windmolens-amsterdam/reflectiefase . APART PUNT: We maken Plan team tevens attent op omissies en fouten in eerder gedane Addendum Plan MER NHZ	https://energieregionh.nl/ap/uploads/2022/04/Randvoorwaarden-Advies-RES-Klankbordgroep-Natuur-en-Landschap-4-4-22.pdf	Tekstueel aangepast	Alle input is gebruikt bij het opstellen van de NRD. De gevraagde adviezen hebben in de NRD een plek gekregen, omdat deze volgen uit opdrachten van de raad. Alle ongevraagde adviezen zijn ook betrokken bij de totstandkoming van de NRD, maar daarin niet expliciet geciteerd.
Algemeen - Haven	Prioriteit voor SARA ligt bij het in beeld brengen van de maximale capaciteit in de haven. Dit is in overeenstemming met officiële toezegging raadsbrief 21 april. Er is een asymmetrie wat betreft de "belemmeringenanalyse" voor het havengebied en de overige zoekgebieden. Bij de overige zoekgebieden wordt de analyse gebaseerd op objectieve, transparante factoren, en dat zou ook voor het havengebied moeten gelden. Echter in 2.5.2 wordt de belemmeringenanalyse in de haven gebaseerd op wat het Havenbedrijf gaat aangeven, aan de onderzoekers. Dat is a) anders dan de analyse voor de overige gebieden en b) niet transparant. De bezwaren van het Havenbedrijf tegen evt. locaties kunnen in een latere fase aan de orde komen. Dit is een uitwerking van de wens van alle perspectieven om in het Havengebied tot een diepgaande analyse te komen van de mogelijkheden voor de opstelling van windturbines.	https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/10135805/1/A%20-%2004%20Duurzaamheid%20Economie	Geen aanpassing in NRD	De reden dat het havengebied een 'status aparte' heeft is juist om te zorgen dat er geen mogelijkheid onbenut wordt gelaten. De haven is qua aard van het gebied afwijkend van de andere zoekgebieden, waardoor misschien net andere uitgangspunten gehanteerd kunnen worden om maximale invulling mogelijk te maken.
Algemeen - Normenkader (dubbel?)	Welk normenkader wordt in de plan MER gehanteerd bij 1, 2 3, of meer windturbines?	Geen aanpassing in NRD	Het planMER toetst niet aan normenkaders, maar aan de in de NRD beschreven beoordelingscriteria. Het toetsen aan normen is iets dat pas bij de vergunningfase aan bod komt.	
Algemeen - energieinfrastructuur	Toevoegen effectbepaling als gevolg van aan te leggen energie-infrastructuur die nodig is voor transport van op te wekken energie	Geen aanpassing in NRD	Een effectbepaling voor de benodigde aan te leggen energieinfrastructuur per zoekgebied past niet bij detailniveau van een planMER, omdat deze afhankelijk zijn van de specifieke locaties van windturbines.	
Algemeen - Verkeer en vervoer	Waarom is verkeer en vervoer niet opgenomen in de NRD? dit onderdeel ontbreekt volledig	Geen aanpassing in NRD	Effecten op verkeer (en verkeersveiligheid) zijn sterk afhankelijk van de precieze ligging van windturbines en onderzoek naar verkeerseffecten past daarom beter bij het detailniveau van een projectMER. Daarnaast zijn de effecten verkeer en vervoer gering.	
Algemeen - Inleiding en verder: Figuren/ Kaarten	Zeer nuttig in PlanMER inderdaad kaarten op te nemen (ook) met de verschillende gebieds- en gebiedsgrens overstijgende categorieën zoals nu al in NRD: Natura 2000, NNN, vogelgebieden, ecologische structuur Amsterdam, etc, BPL, overigens uitbreiden met vogeltrekroutes en scheggen en wereldergoed, zie elders) Wat zijn de mogelijkheden om (aub) deze kaarten (a) in groot formaat (A4- of zelf A3) op te nemen en (b) deze met elkaar "overlegbaar" te maken dus in eenzelfde schaal en (c) een "totaalkaart" te maken. Dit alles tbv analyse cumulatieve knelpunten. Daarnaast (d) om deze kaarten provincie – en gemeentegrens overstijgend te laten zijn tot iig 1500 meter van de zoekgebieden. - NB: Zie ook landelijke grensoverschrijding en commissie MER , De kaarten moeten zijn gebaseerd op de actuele geoappm.noord-holland.nl en geoappm.utrecht.nl , met altijd de laatste officiële versie.	Geen aanpassing in NRD	De gemeente is het eens met het belang van een goede en duidelijke verbeelding. De genoemde adviezen lijken haalbaar en zullen bij het opstellen van het planMER nader worden onderzocht.	